

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość dla
wychowawców
szkół podstawowych

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany w ramach grantu przez Małgorzatę Prus
Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli „Twoja Strefa Rozwoju”

Spis treści

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH.....	1
SCENARIUSZ 1 (z 3).....	4
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ.....	7
ZAŁĄCZNIKI.....	18
SCENARIUSZ 2 (z 3).....	27
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ.....	30
ZAŁĄCZNIKI.....	41
SCENARIUSZ 3 (z 3).....	53
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ.....	58
ZAŁĄCZNIKI.....	68

SCENARIUSZ 1 (Z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klas IV-VIII / II ETAP EDUKACYJNY
PROWADZONYCH PRZEZ wychowawcę, pedagoga, osobę mediatora szkolnego, psychologa, doradcę zawodowego, innego nauczyciela

TEMAT: Kto mediacje stosuje, ten konflikty rozwiązuje, bo atakiem, unikaniem, czy ignorowaniem ich nie wyeliminuje. Rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- „wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele);
- formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób;
- rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość;
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
- rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
- zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy;
- ukierunkowanie ucznia ku wartościom”.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z zapisami „Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej”: „działalność wychowawcza szkoły należy do podstawowych celów polityki oświatowej państwa. Wychowanie młodego pokolenia jest zadaniem rodziny i

szkoły, która w swojej działalności musi uwzględniać wolę rodziców, ale także i państwa, do którego obowiązków należy stwarzanie właściwych warunków wychowania. Zadaniem szkoły jest ukierunkowanie procesu wychowawczego na wartości, które wyznaczają cele wychowania i kryteria jego oceny”.

Uwzględniając w niniejszym scenariuszu cyklu zajęć wychowawczych powyższy zapis treści nauczania – wymagania szczegółowe dla realizowanej tematyki z zakresu rozwiązywania problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych określone zostały w oparciu o:

- szkolny zestaw programów nauczania;
- program wychowawczo-profilaktyczny szkoły.

W cytowanym dokumencie czytamy dalej, że „wychowanie ukierunkowane na wartości zakłada przede wszystkim podmiotowe traktowanie ucznia, a wartości skłaniają człowieka do podejmowania odpowiednich wyborów czy decyzji”.

Stąd rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa może uwzględniać następujące cele szczegółowe:

- „sprawne komunikowanie się w języku polskim;
- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki;
- rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- praca w zespole i społeczna aktywność;
- aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju”.

METODY PRACY:

- prezentacja multimedialna MS PowerPoint
- mini-wykład online
- współpraca online w małych zespołach
- współpraca online w parach
- praca z wykorzystaniem kart pracy w wersji elektronicznej
- praca na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna,
- ewaluacja online z wykorzystaniem Google Forms

- sesja pytań i odpowiedzi za pośrednictwem komunikatora internetowego
- prezentacja z wykorzystaniem aplikacji Mentimeter

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptop z dostępem do internetu
- kamera, mikrofon, głośniki, słuchawki
- urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero)
- programy: MS Teams / Zoom / Google Classroom, MS Power Point, Mentimeter
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- Formularze Google Forms

PRZEWIDYWANY CZAS: 90 minut / dwie jednostki lekcyjne

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Nauczyciel/nauczycielka/osoba nauczająca wita uczniów. Następuje wprowadzenie do zajęć: przedstawienie tematu, celów zajęć oraz problematyki. Zostaje sprawdzona obecność.

Część 2. Uczniowie/uczennice/osoby uczące się witają się. Kolejno przedstawiają, co sprawiło im największą radość w minionym tygodniu. W ten sposób budują atmosferę sprzyjającą współpracy na zajęciach, dbają o utrzymanie pozytywnych relacji, szczególnie w okresie zdalnej/hybrydowej edukacji, która wyklucza ich z bezpośrednich kontaktów interpersonalnych i zmusza na domową izolację. To właściwy moment na integrację zespołu klasowego.

Instrukcja: podziel się ze wszystkimi osobami w klasie swoimi sukcesami, osiągnięciami związanymi z poradzeniem sobie w trudnej sytuacji, rozwiązaniem jakiegoś problemu lub rozwikłaniem trudnej sprawy, wykonaniem trudnego zadania.

Możesz również zaprezentować to w formie graficznej. W tym celu wklej na chacie odpowiednią grafikę, ilustrującą Twój sukces. Możesz opisać to ustnym komentarzem lub zaprezentować gestem, mimiką, ruchem. W tym przypadku pamiętaj, aby włączyć kamerę i udostępnić obraz.

Część 3. Uczniowie i uczennice wysłuchują wzorcowo odczytaną przez ich nauczyciela/nauczycielkę krótką historię o dwóch bliźniaczkach, które za wszelką cenę chciały uniknąć konfliktu pt. [„Skórka pomarańczy”](#) (tekst w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/76251500>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Materiały dla ucznia”. Tekst został udostępniony na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej.

Instrukcja: odpowiedz na kilka pytań rozwojowych. Zbuduj krótką ustną lub pisemną wypowiedź na temat wysłuchanego opowiadania. Określ swoje emocje po wysłuchaniu historii oraz emocje bohaterek. Wskaż na cenione przez nie wartości, podejmij próbę oceny ich postępowania. Zastanów się również, jak sam zachowałbyś/zachowałabyś/zachowałobyś się w takiej sytuacji? Zapytaj nauczyciela/nauczycielkę/osobę nauczającą, jeśli coś w tej historii jest dla Ciebie niezrozumiałe.

Poproś o wyjaśnienie metaforycznego znaczenia opowiadania kolegę/koleżankę lub/i spróbuj określić ją samodzielnie. Ćwiczenie ma na celu wprowadzenie uczniów

w tematykę cyklu zajęć poświęconych rozwiązywaniu konfliktów oraz rozwiązywaniu problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych.

Część 4. Osoby uczące się współpracują online w małych grupach z wykorzystaniem karty pracy „[Konflikt, mediacja, współpraca, ugoda](#)” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/75750800>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Instrukcja: wypisz skojarzenia do wyrazów: konflikt, mediacja, współpraca, ugoda. W efekcie uczniowie poznają synonimy, wyrazy bliskoznaczne oraz konotacje wymienionych pojęć. Celem ćwiczenia jest zbudowanie definicji pojęcia. Znaczenie słowa mogą sprawdzić w [Słowniku Języka Polskiego PWN](#) (hasła w serwisie: <https://sjp.pwn.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Synonimy słowa mogą sprawdzić w [Słowniku Synonimów](#) (hasła w serwisie: <https://www.synonimy.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Dzięki temu ćwiczeniu uczniowie i uczennice korzystają z różnych źródeł informacji, np. słowników i encyklopedii oraz zasobów internetu i rozwijają kluczowe kompetencje językowe. Doskonałą umiejętność poszukiwania, porządkowania, krytycznej analizy oraz wykorzystania informacji z różnych źródeł.

Uwzględniając pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi można założyć, że uczniowie i uczennice także po zajęciach mogą wrócić do słów kluczowych pochodzących z lekcji i w ramach samodzielnej nauki ponownie skorzystać ze słowników online, w celu utrwalenia zdobytej na zajęciach wiedzy już w swoim indywidualnym tempie, zgodnie ze swoimi możliwościami.

Część 5. Osoba ucząca przedstawia mini-wykład nt. konfliktu. Celem tej części jest udzielenie odpowiedzi na dwa kluczowe pytania: „[Co to jest konflikt?](#)” oraz „[Jak rozwiązać konflikt?](#)” z odniesieniem do prezentacji multimedialnej z wykorzystaniem programu MS PowerPoint. (prezentacja w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/66485400>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Prezentacja multimedialna”. Prezentacja jest dostępna dla uczniów na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej.

Po prezentacji następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi za pośrednictwem komunikatora internetowego. W efekcie osoby uczące się potrafią samodzielnie wyjaśnić czym jest konflikt oraz jakie są sposoby na poradzenie sobie w trudnej

sytuacji konfliktowej. Celem mini-wykładu jest rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów i uczennic oraz rozwijanie pozytywnej motywacji do uczenia się.

Część 6. Uczniowie i uczennice współpracują online w małych grupach z wykorzystaniem karty pracy „[Znaczenie konfliktu](#)” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/21381000>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Instrukcja: sformułuj pytania otwarte do fragmentu tekstu pochodzącego z czasopisma „Coaching” zatytułowanego „Jak się klócić?”. Celem ćwiczenia jest aktywne poszukiwanie rozwiązań postawionego w temacie artykułu problemu. Uczniowie wpisują swoją odpowiedź w formularzu aplikacji [Mentimeter](#) (serwis: <https://www.mentimeter.com/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Link do formularza Mentimeter generuje osoba prowadząca zajęcia i udostępnia go swoim podopiecznym na chacie zintegrowanym ze zdalną platformą edukacyjną, na której odbywają się zajęcia. Wyniki pojawiają się w czasie rzeczywistym w formie interaktywnej prezentacji udostępnionej wszystkim uczącym się przez wychowawcę.

W efekcie tego ćwiczenia uczniowie i uczennice kreatywnie rozwiązują problemy z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki. W szczególności nabywają umiejętność wykorzystania określonej aplikacji do uczenia się, włączenia jej funkcjonalności w proces zdalnej edukacji.

Równolegle do kompetencji cyfrowych uczeń wymienia się z innymi osobami pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię do komunikowania się w procesie uczenia się. Uwzględniając pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi można założyć, że sami uczniowie i uczennice określają ile i czy w ogóle dokonają wpisów w aplikacji. Mają wybór, w zależności od indywidualnych potrzeb oraz możliwości, ustnego zaprezentowania odpowiedzi na pytanie.

Część 7. Uczniowie i uczennice składają ustne sprawozdanie z wykonanej pracy – współpracy online. Weryfikacja uzyskanych rezultatów w oparciu o materiał „[Produktywne aspekty płynące z konfliktu](#)” w wersji elektronicznej online udostępniony na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. (materiał w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/75542100>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”.

Celem zadania jest uświadomienie osobom uczącym się, że konflikty są integralną częścią ludzkiego życia, a ich charakter nie jest jednoznaczny. Konflikty przynoszą ze sobą wiele pozytywnych rozwiązań. Uwzględniając pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi można założyć, że to ćwiczenie stanowi zadanie dodatkowe, rozszerzenie omawianych treści.

Jeśli jednak nie sprawi uczniom większej trudności, pozwoli na to tok zajęć oraz temat wzbudzi odpowiednią motywację wśród uczniów, można poświęcić zadaniu więcej uwagi w toku realizacji zdalnej lekcji.

Część 8. Osoby uczące się z pomocą stworzonej w parach listy pytań oraz z wykorzystaniem wideochatu próbują przeprowadzić rozmowę z kolegą/koleżanką mającymi określony problem dążąc tym samym do jego konstruktywnego rozwiązania. Pytanie można zadać w formie pisemnej bądź ustnej.

Ćwiczenie ma na celu wprowadzenie uczniów w model rozmowy mediacyjnej, skoncentrowanej na poszukiwaniu rozwiązań. W efekcie uczniowie i uczennice nabędą umiejętność zadawania konstruktywnych pytań otwartych, a ograniczą formułowanie zamkniętych zdań pytajnych.

Uwzględniając pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi można zaproponować dialog wykorzystujący tylko kilka pytań, np. jedno lub dwa eksploatowanymi analogicznie jak w technice zdartej płyty. Istnieje również możliwość włączenia dodatkowej osoby do dialogu na zasadzie asystenta.

W zakresie poznawczego obszaru rozwoju uczeń, uczennica osiąga umiejętność stawiania niedyrektywnych pytań, dostrzegania problemów, zbierania informacji potrzebnych do ich konstruktywnego rozwiązania, planowania i organizacji działania ukierunkowanego na sukces, a także twórczego rozwiązywania problemów.

Część 9. Następnie uczniowie i uczennice sprawozdają rezultaty swojej współpracy online. Weryfikacja uzyskanych rezultatów w oparciu o materiał „[Kilka pytań, które mogą pomóc w rozwiązaniu konfliktu](#)” (materiał w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/79004000>) oraz „[Kwestionariusz docierania do problemu](#)” (materiał w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/63899900>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej.

Instrukcja: zapoznaj się z materiałami dodatkowymi. W przypadku jakichkolwiek trudności poproś o pomoc nauczyciela lub kolegę/koleżankę z klasy.

Wybierz kilka pytań spośród zaproponowanych, które w twojej ocenie mogą pomóc w rozwiązaniu problemu. Uzasadnij krótko swój wybór.

Uwzględniając pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi ćwiczenie to stanowi rozszerzenie scenariusza i może być potraktowane jako zadanie dodatkowe dla chętnych uczniów.

Część 10. Nauczyciel przedstawia mini-wykład nt. mediacji. Celem tej części jest udzielenie odpowiedzi na dwa kluczowe pytania: „[Czym jest mediacja](#)” oraz „[Kim jest mediator?](#)” z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej stworzonej w programie MS PowerPoint (prezentacja w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/65528600>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Po prezentacji następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi. Prezentacja jest dostępna na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. Materiał zamieszczony w pakiecie „Prezentacja multimedialna”.

W efekcie uczący się konstruuje wypowiedź, w której wyjaśniają na czym polega mediacja oraz kim jest mediator/mediatorka, osoba mediująca. Mogą również stosować w swojej wypowiedzi pojęcia: porozumienie, umowa. Znaczenie słów sprawdzają w [Encyklopedii PWN](#) (hasła w serwisie: <https://encyklopedia.pwn.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Dzięki temu ćwiczeniu osoby uczące się korzystają z różnych źródeł informacji, np. słowników i encyklopedii oraz z zasobów internetu i rozwijają kluczowe kompetencje językowe. Doskonałą umiejętność poszukiwania, porządkowania, krytycznej analizy oraz wykorzystania informacji z różnych źródeł, w tym w wersji drukowanej oraz w wersji elektronicznej.

Uwzględniając pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi można założyć, że uczący się także po zajęciach mogą powrócić do pochodzących z nich najważniejszych treści ujętych także w słowa kluczowe i w ramach samodzielnej nauki ponownie skorzystać ze słowników online, w celu utrwalenia zdobytej na zajęciach wiedzy już w swoim indywidualnym tempie, zgodnie ze swoimi potrzebami oraz możliwościami.

Część 11. Uczniowie sprawozdają rezultaty swojej dotychczasowej współpracy online. Weryfikacja uzyskanych efektów w oparciu o materiał „[Jak się porozumieć ze sobą?](#)” (materiał w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/43184600>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej.

Instrukcja: zapoznaj się z wybranymi narzędziami komunikacji niedyrektywnej oraz zastosuj jedno z nich w dowolnej sytuacji, następnie wykorzystaj inne narzędzie w trudnej sytuacji nieporozumienia, sporu, konfliktu. Uczniowie i uczennice pracują w małych grupach z wykorzystaniem kart pracy.

Celem ćwiczenia jest rozwijanie kompetencji związanych z rozwiązywaniem problemów z wykorzystaniem technik mediacyjnych. Osoby mające trudności z zastosowaniem wybranych metod mogą skoncentrować się na doskonaleniu umiejętności komunikacyjnych w formie zadawania otwartych pytań wspierających konstruktywny dialog.

Część 12. Uczniowie współpracują online w małych grupach z wykorzystaniem kart pracy „[Pytania w mediacji](https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/79546500)” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/79546500>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Instrukcja: przyporządkuj przykładowe pytania do poszczególnych etapów mediacji. Uwzględniając pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi wystarczy jeśli uczniowie zapoznają się z etapami mediacji i/lub wybranymi pytaniami w mediacji.

W efekcie uczniowie potrafią określić poszczególne etapy mediacji w wybranym modelu mediacji oraz dobrać odpowiednie pytania do poszczególnych jej elementów. Na forum odbywa się omówienie rezultatów ćwiczenia.

W tym miejscu położony zostaje akcent na kształtowanie otwartej postawy wobec wartości wiedzy jako fundamentu rozwoju umiejętności, które mogą okazać się pomocne w życiu szkolnym, ale także w codziennym funkcjonowaniu w określonej społeczności.

Część 13. Ewaluacja zajęć uwzględniająca pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi. Instrukcja: w formularzu Google udostępnionym Ci przez nauczyciela z klasowego konta Google Forms udziel krótkiej informacji zwrotnej na temat uczenia się podczas zajęć. Pytania otwarte:

- Co było dla mnie ważne na zajęciach?
- Czego potrzebuję jeszcze więcej?
- Czego chcę mniej?

- Co zrobię ze zdobytą na zajęciach wiedzą?

Możesz również przygotować ustną informację zwrotną i przekazać ją osobie nauczającej za pośrednictwem wideochata. Możesz również wysłać pisemną informację zwrotną za pośrednictwem wiadomości chat.

Część 14. Propozycja dwóch zadań domowych do wyboru uwzględniająca pracę z uczniami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi.

Zadanie nr 1. Instrukcja: pobierz ze swojego klasowego konta utworzonego przez wychowawcę na dysku Google Dysk plik pdf zadania domowego. W pliku znajdziesz ćwiczenie: „Jak zadawać dobre pytania? Pytania przydatne podczas rozwiązywania konfliktu z wykorzystaniem mediacji”.

Zadanie pochodzi z pakietu „Materiały dla ucznia”. Przećwicz pytania na konkretnym przykładzie z kolegą/koleżanką, bratem, siostrą rodzicem.

Zadanie nr 2. Instrukcja: pobierz ze swojego klasowego konta utworzonego przez wychowawcę na dysku Google Dysk plik pdf zadania domowego. W pliku znajdziesz ćwiczenie: „Czy masz konfliktową osobowość? Test mierzący zachowania w trudnych sytuacjach konfliktowych”.

Zadanie pochodzi z pakietu „Materiały dla ucznia”. Wykonaj test samodzielnie lub poproś o wsparcie bliską ci osobę. Możesz również skorzystać z indywidualnych konsultacji online z nauczycielem w ustalonym wcześniej terminie.

EWALUACJA ZAJĘĆ

- pisemna konstruktywna informacja zwrotna w Formularzach Google Forms
- ustna konstruktywna informacja zwrotna za pośrednictwem wideochata/chata

BIBLIOGRAFIA

1. Borecka-Biernat D., (2010), *Sytuacje konfliktu w środowisku rodzinnym, szkolnym i rówieśniczym*, Warszawa: Wydawnictwo Difin.
2. Cedro A., (2017), *Kłótnia na zgodę: jak się spierać, żeby się zrozumieć*, Kielce: Wydawnictwo Charaktery.
3. Chęłpa S., Witkowski W., (2004), *Psychologia konfliktów*, Wrocław: Wydawnictwo Moderator.
4. Ciechomski M., (2008), *Człowiek człowiekowi człowiekiem... czyli sprawiedliwość naprawcza w szkole*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 4, s. 5-10.
5. Duda A. K., (2019), *Materiały dla uczniów - kandydatów na mediatorów rówieśniczych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
6. Duda A. K., (2019), *Zarys pracy mediatora szkolnego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
7. Garstka T., (2012), *Nauczyciele - skutecznymi mediatorami*, „Meritum”, nr 3, s. 30-34.
8. Gordon T., (2012), *Wychowanie bez porażek w praktyce*, Warszawa: Wydawnictwo Pax.
9. Griffin E., (2003), *Podstawy komunikacji społecznej*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
10. King G., (2003), *Umiejętności terapeutyczne nauczyciela*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
11. Koch J., (2004), *O mediacjach i treningu mediacyjnym*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, nr 435.
12. Kordziński J., (2007), *Mediacja zamiast izolacji*, „Dyrektor Szkoły”, nr 12, s. 13-15.
13. Lewicka-Zelent A., Trojanowska E., (2014), *Szkolny warsztat mediacyjny a przemoc*, „Niebieska Linia”, nr 1/90, s. 27-29.
14. Musiała K., (2010), *Mediacja w komunikacji szkolnej*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 9, s. 6.
15. Polak K., (2008), *Mediacja jako szansa rozwiązania konfliktów szkolnych*, „Wychowanie na Co Dzień”, nr 4-5 (175-176), s. 30-35.
16. Prościak B., (2013), *Szkoła bez agresji. Od mediacyjnego kształcenia do bezkonfliktowego wychowania*, Warszawa: Wydawnictwo Difin.

17. Prusakowski S., (2007), *Pożytki płynące z... konfliktów*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 121-130.
18. Prusakowski S., Bałutowski D., (2007), *Mediacje – szansa dla szkoły*, „Psychologia w Szkole”, nr 3, s. 105–114.
19. Schmidt F., Treidman A., Marvel J., (2010), *Uczeń jako mediator*, Gdynia: Centrum Kształcenia Liderów i Wychowawców im. Pedro Arrupe.
20. Skrzypek M., (2013), *Konflikt jako dobro wspólne*, „Rzeczpospolita”, z dn. 22 X 2013.
21. Taraszkiewicz M., Rose C., (2006), *Atlas efektywnego uczenia (się)*, Warszawa: Wydawnictwo Transfer Learning.
22. Teliszewska A., (2013), *Konflikt asertywnie zażegnany*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 51-56.
23. Telka L., Walczak A., (2009), *Dialog i mediacja w wychowaniu*, „Pedagogika Społeczna”, nr 3-4, s. 7-24.
24. Urbańska M., (2018), *Mediacje rówieśnicze: edukacja w kierunku pokojowego rozwiązywania konfliktów uczniowskich*, „Edukacja - Technika – Informatyka”, nr 1(23), s. 286-290.
25. Winnikow D., (2013), *Jak się kłócić?*, „Coaching”, nr 3, s. 79-83.

NETOGRAFIA

1. [Aplikacje do quizów i ankiet na żywo - którą wybrać do szkoły i na warsztaty?](https://otwartezasoby.pl/aplikacje-do-quizow-i-ankiet-na-zywo-ktora-wybrac-do-szkoly-i-na-warsztaty/), artykuł w serwisie: <https://otwartezasoby.pl/aplikacje-do-quizow-i-ankiet-na-zywo-ktora-wybrac-do-szkoly-i-na-warsztaty/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
2. [Badanie „Edukacja zdalna w czasie pandemii](https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/)”, artykuł w serwisie: <https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
3. [Edukacja zdalna](https://blog.ceo.org.pl/edukacja-zdalna/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
4. [Jak angażować uczniów do nauki?](https://blog.ceo.org.pl/jak-angazowac-uczniow-do-nauki/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/jak-angazowac-uczniow-do-nauki/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
5. [Jak się kłócić? Sześć pytań, które skłaniają do refleksji, gdy jesteś w emocjach](https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic), artykuł w serwisie: <https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
6. [Konflikty między dziećmi w szkole a rola nauczyciela](https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela), artykuł w serwisie: <https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
7. [Konflikty w szkole, część 2: Konflikt nauczyciel-uczeń, konflikt uczeń-uczeń](https://www.edurada.pl/artykuly/konflikty-w-szkole-cz-c-2-konflikt-nauczyciel-ucze-konflikt-ucze-ucze/), artykuł w serwisie: <https://www.edurada.pl/artykuly/konflikty-w-szkole-cz-c-2-konflikt-nauczyciel-ucze-konflikt-ucze-ucze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
8. [Metoda WebQuest](https://www.enauczanie.com/metody/wq), artykuł w serwisie: <https://www.enauczanie.com/metody/wq>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
9. [Metody rozwiązywania sytuacji konfliktowych w szkole](https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl), artykuł w serwisie: <https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
10. [Mediacje rówieśnicze jako forma rozwiązywania konfliktów w szkole i](#)
11. [przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym uczniów](http://www.ore.edu.pl), artykuł w serwisie: www.ore.edu.pl, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
12. [Mediacje rówieśnicze](https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesznicze/), artykuł w serwisie: <https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesznicze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

13. [Mediacje lekiem na konflikty uczniowskie - ale szkoły się ich boją, albo nie znają](https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html), artykuł w serwisie: <https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
14. [Różne oblicza konfliktu w szkole](https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole), artykuł w serwisie: <https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole> , dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
15. [Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych](http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_i_w_szkolach_0.pdf), artykuł w serwisie: http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_i_w_szkolach_0.pdf , dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
16. [W nauczaniu zdalnym jest ważne przede wszystkim jak, a nie gdzie](https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedewszystkim-jak-a-nie-gdzie/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedewszystkim-jak-a-nie-gdzie/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
17. [Zdalne lekcje](https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje), artykuł w serwisie: <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
18. [4 pomysły na angażującą godzinę wychowawczą online](https://cdw.edu.pl/4-pomysly-na-angazujaca-godzine-wychowawcza-online-do-pobrania/), artykuł w serwisie: <https://cdw.edu.pl/4-pomysly-na-angazujaca-godzine-wychowawcza-online-do-pobrania/> dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
19. [7 powodów, dla których warto stosować quizy w klasie?](https://szkolamedialna.pl/7-powodow-dla-ktorych-warto-stosowac-quizy-w-klasie/), artykuł w serwisie: <https://szkolamedialna.pl/7-powodow-dla-ktorych-warto-stosowac-quizy-w-klasie/> dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 Tekst 1

„Skórka pomarańczy. Krótka historia o dwóch bliźniaczkach, które za wszelką cenę chciały uniknąć konfliktu”

„W małym domku na skraju miasta mieszkały siostry bliźniaczki. Kochały się bardzo i nie wyobrażały sobie życia bez siebie. Pewnego dnia obie w tej samej chwili weszły do kuchni, bo potrzebowały pomarańczy. Niestety, w domu była tylko jedna pomarańcza. Ponieważ nie lubiły się kłócić, postanowiły sprawiedliwie rozwiązać ten problem. Przekroiły pomarańcze na pół.

Ucieszyły się bardzo, że udało im się uniknąć kłótni. Z drugiej strony nie były do końca zadowolone, bo każda dostała tylko połowę tego, czego chciała. Jedna z sióstr wyszła przed dom, usiadła na ławeczce i zaczęła obierać pomarańczę. Kiedy zdjęła już całą skórkę, wyrzuciła ją i zjadła soczysty, słodki miąższ.

Druga siostra została w kuchni. Ona również obrała skórkę z pomarańczy. Kiedy już to zrobiła, wyrzuciła miąższ, a skórkę pokroiła i z cukrem zaczęła kandyzować na patelni.

Obie siostry za wszelką cenę chciały uniknąć konfliktu. Wybrały zgnity kompromis: żadna z nich do końca nie była usatysfakcjonowana tym, co dostała. Gdyby zapytały się o swoje interesy, swoje potrzeby, obie cieszyłyby się wszystkim, czego potrzebowały”.

Instrukcja: Przeczytaj tę krótką historię, a następnie pisemnie odpowiedz na kilka pytań rozwojowych.

- Co czujesz po przeczytaniu historii?
- Kto zyskał, a kto stracił?
- Co zostało uzyskane, a co stracone?
- Jaka mądrość płynie dla Ciebie z tej historii?
- Co weźmiesz dla siebie?
- Co zrobisz już dzisiaj z pozyskaną wiedzą?
- Komu chcesz przesłać tę historię?
- Co mu to da?
- Co zyska dzięki tej wiedzy?

Źródło: Prusakowski S., (2007) *Obustronne straty*, „Psychologia w Szkole”, nr 2.

Materiał zamieszczony w pakiecie „Materiały dla ucznia”.

Karta pracy: Kiedy problem mamy, wspólnie go nazywamy. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

KARTA PRACY

Znaczenie konfliktu

Sformułuj pytania otwarte do poniższego tekstu

„W JEZYKU CHIŃSKIM SŁOWO KONFLIKT ZAPISUJE SIĘ ZA POMOCĄ DWÓCH SYMBOLI – JEDEN ZNACZY ZAGROŻENIE, A DRUGI – MOŻLIWOŚCI.

TO DOSKONAŁE ODZWIERCIEDLA NATURE KONFLIKTU I NASZ WPŁYW NA JEGO PRZEBIEG. Z JEDNEJ STRONY KONFLIKT MOŻE DOPROWADZIĆ DO DESTRUKCYJNYCH SKUTKÓW, GDY BĘDZIEMY GO UNIKAĆ, DUSIĆ W SOBIE EMOCJE, BAĆ SIĘ KONFRONTACJI LUB KRZYWDZIĆ INNE OSOBY.

Z DRUGIEJ MOŻE BYĆ SZANSA NA KONSTRUKTYWNE ROZWIĄZANIA I LEPSZE POZNANIE DRUGIEGO CZŁOWIEKA, JEŚLI BĘDZIEMY SZANOWAĆ PRZECIWNIKA, A TAKŻE PANOWAĆ NAD GNIEWEM I STRACHEM.

KONFLIKTY TO NATURALNA CZĘŚĆ ŻYCIA. NAWET JEŚLI ICH UNIKAMY, NIE WYELIMINUJEMY ICH.

TO RODZAJ KOMUNIKACJI, KTÓRY SŁUŻY WYMIANIE POGŁADÓW, PRZEKONAŃ, EMOCJI I POTRZEB.

KONFLIKTEM DA SIĘ ZARZĄDZAĆ – TRZEBA TYLKO GO POSTRZEGAĆ JAKO SZANSE” .

ZRÓDŁO: D. WINNIKOW, JAK SIĘ KŁOCIĆ?, „COACHING” 2013, NR 3, S. 79-80.

Pytania do tekstu:

Karta pracy: Kiedy problem mamy, wspólnie go nazywamy. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Znaczenie konfliktu”.

Załącznik 4 Tekst 2

„Produktywne aspekty płynące z konfliktu”

„Omawianie konfliktu zwiększa świadomość członków organizacji i rodzi umiejętność radzenia sobie z kłopotami.

Konflikt zwiastuje zmiany organizacyjne i przebudowę.

Konflikt wzmacnia relacje i podnosi morale.

Konflikt wzmacnia samoświadomość i świadomość innych.

Konflikt sprzyja rozwojowi osobowości.

Konflikt przyczynia się do rozwoju psychicznego – jednostki podchodzą do samooceny bardziej wnikliwie i realistycznie.

Konflikt może być stymulatorem i źródłem radości”.

Źródło: Lewicki R. J., Barry B., Saunders D. M., (2011), *Zasady negocjacji*, Poznań: Wydawnictwo REBIS, s. 36. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”.

Załącznik 5 Tekst 3

„Kilka pytań, które mogą pomóc w rozwiązaniu konfliktu”

1. Na czym polega problem?
2. Co sprawia, że jest to problem teraz?
3. Czyj jest to problem?
4. Jak ważne jest to w skali od 1 do 10?
5. Ile energii masz na rozwiązanie tego problemu, w skali od 1 do 10?
6. Jakie są konsekwencje zostawienia sprawy tak jak jest?
7. Czego już próbowałeś?
8. Wyobraź sobie, że problem został rozwiązany. Co byś widział, słyszał i czuł?
9. Co przeszkadza w osiągnięciu tego idealnego stanu?
10. Jaką ponosisz odpowiedzialność za to, co się dzieje?
11. A co dobrego dzieje się w tej sprawie?
12. Wyobraź sobie, że jesteś u szczytu swoich możliwości. Co byś powiedział sobie na temat tego problemu?
13. Jakie istnieją możliwości działania?
14. Jakich kryteriów użyjesz do oceny tych możliwości?
15. Które rozwiązanie wydaje się najlepsze według tych kryteriów?
16. Jaki będzie pierwszy krok?
17. Jaki będzie następny krok?
18. Kiedy to zrobisz?

Źródło: Rogers J., (2013), *Coaching. Podstawy umiejętności*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, s. 79-82. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”.

Załącznik 6 Tekst 4

„Kwestionariusz docierania do problemu”

SPRAWA/PROBLEM

POTRZEBY

- Czego w tej sytuacji potrzebuje druga osoba, co jest dla niej ważne?
- Co chciałbyś zmienić?
- Jak chciałbyś to zmienić?
- Dlaczego to jest dla ciebie ważne?
- Czego potrzebujesz, by czuć się zadowolonym?

OBAWY

- Czego w tej sytuacji dana osoba się boi?
- Co jest dla ciebie najtrudniejsze w tej sytuacji?
- Czego się najbardziej obawiasz?
- Co cię najbardziej niepokoi w tej kwestii?
- Czego byś nie chciał, żeby się wydarzyło?

TRUDNOŚCI EMOCJONALNE

- Jakie uczucia mogą mieć wpływ na drugą osobę?
- Jakie uczucia rodzi w tobie ta sytuacja?
- Jak się czujesz?
- Które z tych uczuć jest najsilniejsze?

ZAŁOŻENIA

- Jakie są przekonania drugiej osoby dotyczące moich motywów, zamiarów i intencji w odniesieniu do tej sprawy?
- Jak myślisz, dlaczego tak się zachowuję?
- Jak, według ciebie, potoczy się dalej ta sprawa?
- Jak postrzegasz mój udział w tym problemie?
- Jak myślisz, co mną kieruje?
- Jakie jest moje nastawienie wobec ciebie?

MOŻLIWOŚCI WYBORU

- Jakie rozwiązania tej kwestii widzi druga strona?
- Jakie rozwiązania proponujesz?
- Które z nich będzie najlepsze dla obu stron i dlaczego?

- Które z nich wydaje się niemożliwe do zrealizowania z mojego powodu?
- Które jest najbardziej ryzykowne?

STAN UMYŚLU

- Co druga osoba myśli w sytuacji konfrontacji z problemem?
- Jakie myśli przychodzą ci do głowy w sytuacji, gdy ten problem się pojawia?
- Co aktualnie myślisz, kiedy rozmawiamy?
- Czym to się różni od sytuacji problemowych, w których nie podejmujemy dialogu?
- Jak w tej sytuacji postrzegasz moją osobę?

Źródło: McKay, Paleg, (2008) za: Kozak A., (2016) *Proces grupowy*, Gliwice: Wydawnictwo: one press, s. 123-124. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”.

KARTA PRACY

Jak się porozumieć ze sobą?

Zastosuj w trudnej sytuacji konfliktu wybrane narzędzie komunikacji

PYTANIA OTWARTE
KTO, CO, KIEDY, JAK, GDZIE, PO CO, W JAKI SPOSÓB

POTWIERDZANIE
SYGNAŁY SŁOWNE I GESTY SŁUCHANIA I ROZUMIENIA ROZMÓWCY

DOSTROJENIE
PRZYJĘCIE PODOBNEGO UŁOŻENIA CIAŁA, ZASADNICZE GESTY, TEMPO MOWY I SŁOWNICTWO

APROBATA
SYGNALIZOWANIE MYŚLENIA PODOBNEGO, JAK ROZMÓWCY

PARAFRAZA
POWTARZANIE SWOIMI SŁOWAMI FRAGMENTÓW WYPOWIEDZI ROZMÓWCY

ECHO
POWTARZANIE NIEMAL CAŁKOWICIE WIERNIE SŁÓW ROZMÓWCY

UJAWNIANIE EMOCJI
PRZERYWANIE, GDY ARGUMENTY MAJĄ CHARAKTER EMOCJONALNY I PYTANIE O EMOCJE

ODZWIERCIEDLANIE
MÓWIENIE, JAKIE - NASZYM ZDANIEM - SĄ ZACHOWANIA I ODCZUCIA ROZMÓWCY

SKUPIANIE SIĘ NA NAJWAŻNIEJSZYM
SKONCENTROWANIE SIĘ NA SPRAWIE NAJWAŻNIEJSZEJ

Karta pracy: Jak się porozumieć ze sobą?. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

KARTA PRACY

Pytania w mediacji

Przyporządkuj pytania do poszczególnych etapów mediacji

ROZPOCZĘCIE LUB OTWARCIE MEDIACJI

ROZMOWA (DIALOG) STRON

OKREŚLENIE KWESTII DO ROZWIĄZANIA

GENEROWANIE PROPOZYCJI ROZWIĄZANIA SPORU

OCENA MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZANIA SPORU

ZAWARCIE UGODY

„Z CZYM DO NAS PRZYCHODZISZ?»

„CO JEST DLA CIEBIE WAŻNE?»

„CO MUSIAŁOBY SIĘ STAĆ, ABY ZAAKCEPTOWAĆ TO ROZWIĄZANIE?»

„JAKIE WIDZISZ INNE SPOSOBY NA ROZWIĄZANIE TEGO PROBLEMU?»

„NA CZYM POLEGA PROBLEM?»

„CO ZROBISZ, JEŚLI NIE DOJDZIE DO POROZUMIENIA?»

„CO SIĘ STANIE PO PODPISANIU UGODY?»

„CO JESZCZE CHCESZ POWIEDZIEĆ?»

„CZY WSZYSTKO, CO ZOSTAŁO POWIEDZIANE JEST ZROZUMIAŁE?»

„W JAKI SPOSÓB SIĘ DO CIEBIE ZWRACAĆ?»

„JAKIE ROZWIĄZANIA PROONUJESZ?»

„CO O TYM SĄDZISZ?»

Karta pracy: Pytania w mediacji. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

SCENARIUSZ 2 (Z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klas IV-VIII / II ETAP EDUKACYJNY

PROWADZONYCH PRZEZ wychowawcę, pedagoga, osobę mediatora szkolnego, psychologa, doradcę zawodowego, innego nauczyciela

TEMAT: Kto mediacje stosuje, ten konflikty rozwiązuje, zwłaszcza gdy dobrze współpracę planuje. Rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- „wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele);
- formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób;
- rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość;
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
- rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
- zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy;
- ukierunkowanie ucznia ku wartościom”.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z zapisami „Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej”: „działalność wychowawcza szkoły należy do podstawowych celów polityki oświatowej państwa. Wychowanie młodego pokolenia jest zadaniem rodziny i

szkoły, która w swojej działalności musi uwzględniać wolę rodziców, ale także i państwa, do którego obowiązków należy stwarzanie właściwych warunków wychowania. Zadaniem szkoły jest ukierunkowanie procesu wychowawczego na wartości, które wyznaczają cele wychowania i kryteria jego oceny”.

Uwzględniając w niniejszym scenariuszu cyklu zajęć wychowawczych powyższy zapis treści nauczania – wymagania szczegółowe dla realizowanej tematyki z zakresu rozwiązywania problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych określone zostały w oparciu o:

- szkolny zestaw programów nauczania;
- program wychowawczo-profilaktyczny szkoły.

W cytowanym dokumencie czytamy dalej, że „wychowanie ukierunkowane na wartości zakłada przede wszystkim podmiotowe traktowanie ucznia, a wartości skłaniają człowieka do podejmowania odpowiednich wyborów czy decyzji”.

Stąd rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa może uwzględniać następujące cele szczegółowe:

- „sprawne komunikowanie się w języku polskim;
- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki;
- rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- praca w zespole i społeczna aktywność;
- aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju.

METODY PRACY:

- mini-wykład online
- metoda projektu edukacyjnego online WebQuest
- współpraca online w małych zespołach
- współpraca online w parach
- praca w parach z wykorzystaniem aplikacji Padlet
- praca z wykorzystaniem kart pracy w wersji elektronicznej
- praca na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna,

- ewaluacja online z wykorzystaniem Google Forms
- sesja pytań i odpowiedzi za pośrednictwem komunikatora internetowego chat

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptop z dostępem do internetu
- kamera, mikrofon, głośniki, słuchawki
- urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero)
- programy: MS Teams / Zoom / Google Classroom, MS Power Point, Padlet
- CMS Blogger lub Google Sites
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- Formularze Google Forms
- praca w chmurze z Google Docs

PRZEWIDYWANY CZAS: 90 minut / dwie jednostki lekcyjne

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Osoba prowadząca zajęcia wita uczniów. Następuje wprowadzenie do zajęć: przedstawienie tematu, celów zajęć oraz problematyki. Zostaje sprawdzona obecność.

Część 2. Osoby uczące się witają się. Kolejno przedstawiają, co sprawiło im największą radość w minionym tygodniu. W ten sposób budują atmosferę sprzyjającą współpracy na zajęciach, dbają o utrzymanie pozytywnych relacji, szczególnie w okresie zdalnej/hybrydowej edukacji, która wyklucza ich z bezpośrednich kontaktów interpersonalnych i zmusza na domową izolację. To właściwy moment na integrację zespołu klasowego.

Instrukcja: podziel się z nauczycielem/nauczycielką oraz osobami z klasy swoimi sukcesami, osiągnięciami w zakresie polubownego rozstrzygnięcia konfliktów z wykorzystaniem otwartych pytań stosowanych na poszczególnych etapach mediacji.

Uczniowie dzielą się z osobą uczącą oraz z uczącymi się swoimi obserwacjami na temat dobrze i źle zadanych pytań, które w ich ocenie mogą pomóc lub przeszkodzić w rozwiązaniu trudnej sprawy / problemu / konfliktu z wykorzystaniem technik mediacyjnych.

Możesz również zaprezentować to w formie graficznej. W tym celu wklej na chacie odpowiednią grafikę, ilustrującą Twój sukces. Możesz opisać to ustnym komentarzem lub zaprezentować gestem, mimiką, ruchem. W tym przypadku pamiętaj, aby włączyć kamerę i udostępnić obraz.

Część 3. Uczniowie, uczennice i osoby uczące się ustalają wspólnie kontrakt, w którym ujmują istotne dla nich zasady komunikacji w grupie. Określają na czym im zależy, co oferują, czego potrzebują i oczekują. Osoby uczące się współpracują online w małych grupach z wykorzystaniem karty pracy „[Kontrakt określający zasady współpracy](#)” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/54073300>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Instrukcja: wypisz wszystkie zasady ważne dla Ciebie podczas współpracy. Uwzględnij cztery obszary: to, na czym ci zależy, to, co oferujesz, to, czego potrzebujesz oraz to, czego oczekujesz. W efekcie osoby uczące się pogłębiają swoją wiedzę na temat tego, czym są normy i zasady, a także konsekwencje pracy w zespole i społeczna aktywność w odniesieniu do przyjętych norm i zasad.

Zadanie ma na celu wprowadzenie uczniów, uczennice i osoby uczące się w świat wartości współpracy, solidarności. Wychowawca/wychowawczynie podczas tego oraz innych zdań cyklu lekcji o mediacjach rówieśniczych wskazuje wzorce postępowania oraz zasady związane z budowaniem relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi. Ponadto ważne jest tutaj formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób.

Część 4. Następnie na forum online odbywa się omówienie rezultatów ćwiczenia, tj najważniejszych reguł obowiązujących wszystkich podczas współpracy online. Na podstawie zasad wypracowanych przez poszczególne osoby powstaje jeden wspólny kontrakt.

Praca odbywa się zdalnie z wykorzystaniem narzędzia [Padlet](https://pl.padlet.com/). (serwis: <https://pl.padlet.com/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Uczniowie zamieszczają na ścianie wybrane zasady i następuje uwspólnianie reguł współpracy online. Celem ćwiczenia jest rozwijanie umiejętności podejmowania aktywności zespołowych oraz pogłębianie umiejętności tworzenia relacji.

Znaczenie słowa „kontrakt” mogą sprawdzić w [Słowniku Języka Polskiego PWN](https://sjp.pwn.pl/) (hasła w serwisie: <https://sjp.pwn.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Synonimy słowa mogą sprawdzić w [Słowniku Synonimów](https://www.synonimy.pl/) (hasła w serwisie: <https://www.synonimy.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Dzięki temu ćwiczeniu osoba ucząca się korzysta z różnych źródeł informacji, np. słowników i encyklopedii oraz zasobów internetu i rozwija swoje językowe i komunikacyjne zainteresowania.

Część 5. Wychowawca, wychowawczynie proponuje uczennicom, uczniom zadanie z podziałem na grupy. Przypisanie do danego zespołu uwzględnia pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi. Wobec czego wszyscy zostają podzieleni na sześć mniejszych zespołów.

Instrukcja: każda z waszych grup otrzymuje do wykonania jedno zadanie, które tematycznie powiązane jest z jednym wybranym etapem mediacji rówieśniczych. Wybór następuje losowo. Uczniowie otrzymują kolejno zadania dla poszczególnych grup w oparciu o typową strukturę procesu mediacji: 1. otwarcie mediacji, 2. rozmowa, 3. określenie kwestii do rozwiązania, 4. pomysły na rozwiązanie sporu, 5. ocena możliwości rozwiązania sporu, 6. zawarcie ugody.

Celem ćwiczenia jest wspólne wypracowanie określonych kwestii i zaprezentowanie ich w formie WebQuest na forum klasy. W efekcie uczniowie

pogłębiają swoją wiedzę z zakresu procesu mediacji, polubownego rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie w trudnych sytuacjach oraz doskonałą umiejętność komunikacyjne z zakresu zadawania otwartych pytań, a także budowania i utrzymywania relacji opartych na wzajemnym szacunku, zaufaniu, bezstronności.

Część 6. Osoby uczące się słuchają z uwagą mini-wykładu online instruktora/ instruktorki prowadzącego/prowadzącej zajęcia na temat tworzenia WebQuestu. Otrzymują ustną instrukcję opracowania w małych grupach projektu WebQuest poświęconego mediacjom rówieśniczym. Osoba prezentująca mini-wykład odwołuje się do przykładowego wzorcowego WebQuestu opracowanego wcześniej samodzielnie jako materiał poglądowy oraz instruktażowy dla swoich podopiecznych z zakresu mediacji rówieśniczych.

Nauczyciel może również zaprezentować inne wzorcowe WebQuesty stworzone przez uczniów w szkole w ramach realizacji zajęć z mediacji rówieśniczych w innych klasach. Wymiana doświadczeń koleżeńskich jest tutaj jak najbardziej wartościową metodą uczenia się od siebie nawzajem.

Instrukcja: odpowiedz na kilka pytań rozwojowych. Zbuduj krótką ustną lub pisemną notatkę na temat wysłuchanego mini-wykładu. Zapytaj nauczyciela, jeśli coś jest dla Ciebie niezrozumiałe. Poproś o wyjaśnienie trudnych kwestii kolegę/koleżankę lub/i spróbuj określić je samodzielnie. Po prezentacji następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi za pośrednictwem komunikatora internetowego chat.

W efekcie osoby uczące się potrafią samodzielnie wyjaśnić czym jest WebQuest oraz jakie są zasady jego tworzenia. Celem mini-wykładu jest pozytywne stymulowanie ciekawości poznawczej oraz wzmacnianie motywacji do nauki.

Ćwiczenie ma na celu wprowadzenie uczniów w tematykę mediacji rówieśniczych w szkole podstawowej, czyli nabycie takiej wiedzy oraz takich kompetencji, które będą pomocne w rozwiązywaniu konfliktów oraz rozwiązywaniu problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych.

Część 7. Uczniowie otrzymują zadania dla poszczególnych grup w oparciu o typową strukturę WebQuestu zawierającą następujące podstrony:

- wprowadzenie: ogólny, motywujący opis projektu,
- zadanie: polecenia dla poszczególnych grup, opis produktu, który należy stworzyć,
- proces: opis kroków, jakie należy wykonać, aby rozwiązać zadania,

- źródła: zasoby, lista linków do zasobów dostępnych w sieci, potrzebnych do rozwiązania poszczególnych zadań,
- ewaluacja: kryteria ocen, punktacja i sposób oceny wykonania zadań,
- konkluzja: podsumowanie projektu, czasem zawierające prezentację gotowych materiałów będących efektem pracy uczniów.

Celem ćwiczenia jest wdrażanie uczących się w samodzielne poszukiwanie, porządkowanie, krytyczną analizę oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł oraz kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki.

W efekcie uczniowie nabywają umiejętność korzystania z wiarygodnych źródeł informacji, poszukiwania i selekcjonowania informacji, a następnie wykorzystywania ich do opracowania własnych materiałów.

Jest to działanie twórcze, a nie odtwórcze, wspomagające kreatywność i przedsiębiorczość. Istotną kompetencją jest również umiejętności pracy metodą projektu z wykorzystaniem technologii komunikacyjno-informacyjnych. Osoby uczące się nie mogą przygotowywać oraz prezentować treści w dowolny chaotyczny sposób, muszą narzucić sobie samodyscyplinę i uporządkować zebrane informacje zgodnie z określoną strukturą.

Część 8. Osoby uczące się współpracują online w małych zespołach nad stworzeniem planu mediacji rówieśniczych. Mają do dyspozycji wybrany bezpłatny program do edycji treści online CMS: oferowane przez Google Sites szablony CMS lub darmowy serwis blogowy Blogger przygotowane pod poszczególne części WebQuestu.

Mogą korzystać z gotowego szablonu lub stworzyć od podstaw własny. Dzięki wspólnym działaniom nad projektem WebQuest uczniowie i uczennice rozwijają umiejętność tworzenia relacji, współdziałania, współpracy oraz samodzielnej organizacji pracy w małych grupach, w tym organizacji pracy przy wykorzystaniu nowoczesnych systemów zarządzania treścią.

Celem ćwiczenia jest rozwijanie kompetencji uczenia się, czyli samodzielnego organizowania procesu nabywania praktycznych umiejętności w oparciu o uzyskaną wiedzę z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, w tym z wdrażaniem do własnego warsztatu pracy narzędzi do tworzenia interaktywnych treści wspierających umiejętność uczenia się w zdalny sposób.

Część 9. Po wykonaniu WebQuestu grupy zapisują go, a link przesyłają nauczycielowi/nauczycielce za pośrednictwem platformy do zdalnej edukacji. Podczas poszczególnych etapów współpracy online nad projektem WebQuest osoby uczące się korzystają z indywidualnych konsultacji online z nauczycielem.

W efekcie uczniowie i uczennice wykorzystują możliwości technologii do komunikowania się w procesie uczenia się oraz posługują się udostępnioną im technologią zgodnie z ustalonymi zasadami.

Część 10. Wychowawca/wychowawczynie wraz z uczniami/uczennicami dokonują na forum omówienia opracowanych projektów w małych grupach. Wszystkie adresy www do poszczególnych WebQuestów omawiających kolejne typowe etapy mediacji zostają opublikowane na ścianie udostępnionego uczniom przez nauczyciela [Padletu](https://pl.padlet.com/) (serwis: <https://pl.padlet.com/>) dostępny online [dostęp: 11.02.2022] z zachowaniem kolejnych etapów mediacji: otwarcie mediacji, rozmowa, określenie kwestii do rozwiązania, pomysły na rozwiązanie sporu, ocena możliwości rozwiązania sporu, zawarcie ugody.

Celem ćwiczenia jest zebranie, uporządkowanie i utrwalenie informacji na temat rozwiązywania problemów i konfliktów z wykorzystaniem technik mediacji rówieśniczych.

Uwzględniając pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi można założyć, że mogą one w każdej chwili i w każdym miejscu wrócić do wypracowanych materiałów w WebQuest i w ramach samodzielnej nauki ponownie z nich skorzystać w celu utrwalenia zdobytej na zajęciach wiedzy już w swoim tempie, zgodnie ze swoimi możliwościami oraz indywidualnymi potrzebami.

Część 11. Uczniowie i uczennice mają za zadanie indywidualnie zapoznać się z wybranymi standardami mediacji rekomendowanymi przez Rzecznika Praw Dziecka „[Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych](#)” udostępnionymi na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. (tekst w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/22955600>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Instrukcja: zapoznaj się ze standardami mediacji rówieśniczych, następnie wykonaj [trzy interaktywne ćwiczenia online do tekstu](#). (ćwiczenia w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/22955600>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. W zakresie poznawczego obszaru rozwoju uczeń osiąga potrzebę i umiejętność krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania.

Część 12. Osoby uczące się wraz z wychowawcą/wychowawczynią wymieniają się odpowiedziami na pytania i ćwiczenia do tekstu na forum wirtualnej klasy. W tym miejscu zostaje stworzona osobom uczącym się przestrzeń do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania i wzbogacania własnego warsztatu pracy o efektywne narzędzia uczenia się.

Część 13. Osoby uczące się weryfikują uzyskane rezultaty w oparciu o materiał „[Zasady i normy obowiązujące w procesie mediacji](#)” dostępny na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. (ćwiczenia w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/73948800>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”.

Praca indywidualna na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna. Uwzględniając pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi można założyć, że to ćwiczenie stanowi zadanie dodatkowe, rozszerzenie omawianych treści. Niemniej jednak warto próbować zaangażować w zadanie wybrane osoby uczące się w ramach prowadzonych zajęć.

Część 14. Ewaluacja zajęć uwzględniająca pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi. Instrukcja: w formularzu Google udostępnionym Ci przez nauczyciela z klasowego konta Google Forms udziel krótkiej informacji zwrotnej na temat uczenia się podczas zajęć.

Uzupełnij niedokończone zdania:

- Dowiedziałem się, że...
- Zaczynam się zastanawiać...
- Zaskoczyło mnie, że...
- Nie rozumiem...

Możesz również przygotować ustną informację zwrotną i przekazać ją za pośrednictwem wideochata. Możesz również wysłać pisemną informację zwrotną za pośrednictwem wiadomości chat.

Część 15. Propozycja dwóch zadań domowych do wyboru uwzględniająca pracę z uczniami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi.

Zadanie nr 1. Instrukcja: pobierz ze swojego klasowego konta utworzonego przez wychowawcę na dysku Google Dysk plik pdf zadania domowego. W pliku znajdziesz ćwiczenie: „Jak się porozumieć ze sobą? Proste ćwiczenie wyjaśniające, dlaczego trudno jest się czasem dogadać z innymi”.

Materiał zamieszczony w pakiecie „Materiały dla ucznia”. Instrukcja: pomyśl o trzech osobach, z którymi jest ci trudno się dogadać – może to być ktoś z rodziny, przyjaciel, kolega, znajomy. Poniżej zapisz ich imiona i cechę, jaka według ciebie charakteryzuje daną osobę.

Przyjrzyj się atrybutom, jakie nadałeś tym osobom, i zastanów się, jakie ich zachowania i słowa kryją się za tymi cechami. Co konkretnie spostrzegasz? Skup się na faktach, doprecyzuj swoją wypowiedź i pamiętaj, żeby wyrazić się jasno i jak najprościej.

Wykonaj ćwiczenie samodzielnie lub poproś o wsparcie bliską ci osobę. Możesz również skorzystać z indywidualnych konsultacji online z nauczycielem w ustalonym wcześniej terminie.

Zadanie nr 2. Instrukcja: pobierz ze swojego klasowego konta utworzonego przez wychowawcę na dysku Google Dysk plik pdf zadania domowego. W pliku znajdziesz ćwiczenie: „Koło konfliktu. Rodzaje oraz przyczyny konfliktu stworzone przez amerykańskiego mediatora”. Materiał zamieszczony w pakiecie „Materiały dla ucznia”.

Instrukcja: zapoznaj się z typologią konfliktów i podejmij próbę dopisania przykładów z życia codziennego do poszczególnych rodzajów konfliktów.

EWALUACJA ZAJĘĆ

- pisemna konstruktywna informacja zwrotna w Formularzach Google Forms
- ustna konstruktywna informacja zwrotna za pośrednictwem wideochata/chata

BIBLIOGRAFIA

1. Borecka-Biernat D., (2010), *Sytuacje konfliktu w środowisku rodzinnym, szkolnym i rówieśniczym*, Warszawa: Wydawnictwo Difin.
2. Cedro A., (2017), *Kłótnia na zgodę: jak się spierać, żeby się zrozumieć*, Kielce: Wydawnictwo Charaktery.
3. Chęłpa S., Witkowski W., (2004), *Psychologia konfliktów*, Wrocław: Wydawnictwo Moderator.
4. Ciechomski M., (2008), *Człowiek człowiekowi człowiekiem... czyli sprawiedliwość naprawcza w szkole*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 4, s. 5-10.
5. Duda A. K., (2019), *Materiały dla uczniów - kandydatów na mediatorów rówieśniczych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
6. Duda A. K., (2019), *Zarys pracy mediatora szkolnego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
7. Garstka T., (2012), *Nauczyciele - skutecznymi mediatorami*, „Meritum”, nr 3, s. 30-34.
8. Gordon T., (2012), *Wychowanie bez porażek w praktyce*, Warszawa: Wydawnictwo Pax.
9. Griffin E., (2003), *Podstawy komunikacji społecznej*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
10. King G., (2003), *Umiejętności terapeutyczne nauczyciela*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
11. Koch J., (2004), *O mediacjach i treningu mediacyjnym*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, nr 435.
12. Kordziński J., (2007), *Mediacja zamiast izolacji*, „Dyrektor Szkoły”, nr 12, s. 13-15.
13. Lewicka-Zelent A., Trojanowska E., (2014), *Szkolny warsztat mediacyjny a przemoc*, „Niebieska Linia”, nr 1/90, s. 27-29.
14. Musiała K., (2010), *Mediacja w komunikacji szkolnej*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 9, s. 6.
15. Polak K., (2008), *Mediacja jako szansa rozwiązania konfliktów szkolnych*, „Wychowanie na Co Dzień”, nr 4-5 (175-176), s. 30-35.
16. Prościak B., (2013), *Szkoła bez agresji. Od mediacyjnego kształcenia do bezkonfliktowego wychowania*, Warszawa: Wydawnictwo Difin.

17. Prusakowski S., (2007), *Pożytki płynące z... konfliktów*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 121-130.
18. Prusakowski S., Bałutowski D., (2007), *Mediacje – szansa dla szkoły*, „Psychologia w Szkole”, nr 3, s. 105–114.
19. Schmidt F., Treidman A., Marvel J., (2010), *Uczeń jako mediator*, Gdynia: Centrum Kształcenia Liderów i Wychowawców im. Pedro Arrupe.
20. Skrzypek M., (2013), *Konflikt jako dobro wspólne*, „Rzeczpospolita”, z dn. 22 X 2013.
21. Taraszkiewicz M., Rose C., (2006), *Atlas efektywnego uczenia (się)*, Warszawa: Wydawnictwo Transfer Learning.
22. Teliszewska A., (2013), *Konflikt asertywnie zażegnany*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 51-56.
23. Telka L., Walczak A., (2009), *Dialog i mediacja w wychowaniu*, „Pedagogika Społeczna”, nr 3-4, s. 7-24.
24. Urbańska M., (2018), *Mediacje rówieśnicze: edukacja w kierunku pokojowego rozwiązywania konfliktów uczniowskich*, „Edukacja - Technika – Informatyka”, nr 1(23), s. 286-290.
25. Winnikow D., (2013), *Jak się kłócić?*, „Coaching”, nr 3, s. 79-83.

NETOGRAFIA

1. [Aplikacje do quizów i ankiet na żywo - którą wybrać do szkoły i na warsztaty?](https://otwartezasoby.pl/aplikacje-do-quizow-i-ankiet-na-zywo-ktora-wybrac-do-szkoly-i-na-warsztaty/), artykuł w serwisie: <https://otwartezasoby.pl/aplikacje-do-quizow-i-ankiet-na-zywo-ktora-wybrac-do-szkoly-i-na-warsztaty/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
2. [Badanie „Edukacja zdalna w czasie pandemii](https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/)”, artykuł w serwisie: <https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
3. [Edukacja zdalna](https://blog.ceo.org.pl/edukacja-zdalna/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
4. [Jak angażować uczniów do nauki?](https://blog.ceo.org.pl/jak-angazowac-uczniow-do-nauki/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/jak-angazowac-uczniow-do-nauki/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
5. [Jak się kłócić? Sześć pytań, które skłaniają do refleksji, gdy jesteś w emocjach](https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic), artykuł w serwisie: <https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
6. [Konflikty między dziećmi w szkole a rola nauczyciela](https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela), artykuł w serwisie: <https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
7. [Konflikty w szkole, część 2: Konflikt nauczyciel-uczeń, konflikt uczeń-uczeń](https://www.edurada.pl/artykuly/konflikty-w-szkole-cz-c-2-konflikt-nauczyciel-ucze-konflikt-ucze-ucze/), artykuł w serwisie: <https://www.edurada.pl/artykuly/konflikty-w-szkole-cz-c-2-konflikt-nauczyciel-ucze-konflikt-ucze-ucze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
8. [Metoda WebQuest](https://www.enauczanie.com/metody/wq), artykuł w serwisie: <https://www.enauczanie.com/metody/wq>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
9. [Metody rozwiązywania sytuacji konfliktowych w szkole](https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl), artykuł w serwisie: <https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
10. [Mediacje rówieśnicze jako forma rozwiązywania konfliktów w szkole i](#)
11. [przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym uczniów](http://www.ore.edu.pl), artykuł w serwisie: www.ore.edu.pl, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
12. [Mediacje rówieśnicze](https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesznicze/), artykuł w serwisie: <https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesznicze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

13. [Mediacje lekiem na konflikty uczniowskie - ale szkoły się ich boją, albo nie znają](https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html), artykuł w serwisie: <https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
14. [Różne oblicza konfliktu w szkole](https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole), artykuł w serwisie: <https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole> , dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
15. [Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych](http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_i_w_szkolach_0.pdf), artykuł w serwisie: http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_i_w_szkolach_0.pdf , dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
16. [W nauczaniu zdalnym jest ważne przede wszystkim jak, a nie gdzie](https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedo-wszystkim-jak-a-nie-gdzie/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedo-wszystkim-jak-a-nie-gdzie/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
17. [Zdalne lekcje](https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje), artykuł w serwisie: <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
18. [4 pomysły na angażującą godzinę wychowawczą online](https://cdw.edu.pl/4-pomysly-na-angazujaca-godzine-wychowawcza-online-do-pobrania/), artykuł w serwisie: <https://cdw.edu.pl/4-pomysly-na-angazujaca-godzine-wychowawcza-online-do-pobrania/> dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
19. [7 powodów, dla których warto stosować quizy w klasie?](https://szkolamedialna.pl/7-powodow-dla-ktorych-warto-stosowac-quizy-w-klasie/), artykuł w serwisie: <https://szkolamedialna.pl/7-powodow-dla-ktorych-warto-stosowac-quizy-w-klasie/> dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 Karta pracy 1

KARTA PRACY

Kontrakt określający zasady współpracy

Wypisz wszystkie zasady ważne dla Ciebie podczas współpracy

Oczekuję...

Zależy mi na...

Potrzebuję...

Oferuję...

Karty pracy: Kontrakt określający zasady współpracy. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Załącznik 2 Tekst 1

„Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej”

„Szkoła jest swoistym laboratorium, w którym kształtuje się wiedza oraz umiejętności społeczne dzieci i młodzieży. Jest też jednym z miejsc, gdzie w sposób nieunikniony stykamy się ze „światem konfliktów” (...)

„Alternatywną metodą dla tradycyjnych sposobów rozstrzygnięcia sporów jest mediacja. Przez mediację rozumie się dobrowolny i poufny proces, w którym fachowo przygotowana, niezależna i bezstronna osoba, za zgodą stron, pomaga im poradzić sobie z konfliktem.

Mediacja pozwala określić kwestie sporne, pokonać bariery komunikacyjne, opracować propozycje rozwiązań i, jeśli taka jest wola stron, zawrzeć wzajemnie satysfakcjonujące porozumienie.

Siłą mediacji jest rozmowa skonfliktowanych stron o tym co dzieli, wspólne poszukiwanie rozwiązań oraz świadome przyjęcie odpowiedzialności za wypracowane porozumienie. Mediacja chroni prawa i interesy stron konfliktu” (...)

Definicja:

„**Mediacja rówieśnicza** - to dobrowolne i poufne poszukiwanie rozwiązania konfliktu między uczniami, w obecności dwóch bezstronnych i neutralnych mediatorów – uczniów, przygotowanych do prowadzenia mediacji rówieśniczej. Konflikty te dotyczą spraw związanych z relacjami między uczniami”.

„**Mediacja szkolna** - to dobrowolne i poufne poszukiwanie rozwiązania sporu pomiędzy stronami konfliktu w obecności bezstronnego i neutralnego mediatora. Konflikty te dotyczą spraw związanych z relacjami międzyludzkimi i/lub działalnością statutową szkoły. Stronami konfliktu mogą być: nauczyciele, dyrektor, pozostali pracownicy szkoły, uczniowie, rodzice”.

„**Mediator rówieśniczy** – to uczeń przeszkolony w zakresie mediacji, cieszący się zaufaniem i autorytetem wśród uczniów”.

„**Mediator szkolny** - to osoba dorosła, np.: pedagog, psycholog, nauczyciel, inny pracownik szkoły, przeszkolona w zakresie mediacji, ciesząca się autorytetem i zaufaniem w środowisku szkolnym. Wskazane jest, aby był opiekunem mediatorów rówieśniczych i posiadał kompetencje edukatora mediacji.”

(...) „Mając na uwadze konieczność budowania bezpiecznej i przyjaznej dzieciom szkoły, stworzenia warunków dla rozwoju kompetencji społecznych

uczniów, nabycia przez nich umiejętności radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych, proponuje się wprowadzenie mediacji rówieśniczej do szkół i innych placówek oświatowych według poniższych standardów”.(...)

Standard 1

„(...) Miejscem prowadzenia mediacji rówieśniczej powinno być wydzielone neutralne pomieszczenie na terenie szkoły/placówki oświatowej, gwarantujące spokój i poczucie bezpieczeństwa uczniów oraz zachowanie poufności mediacji.

Standard 2

Prowadzenie mediacji rówieśniczej nie może zakłócać organizacji pracy szkoły/placówki oświatowej.

Standard 3

Potrzebę przeprowadzenia mediacji rówieśniczej mogą zgłaszać: uczniowie – strony konfliktu, inni uczniowie, wychowawca lub inny nauczyciel, pedagog, psycholog, dyrektor albo inny pracownik szkoły/placówki oświatowej lub rodzic.

Zgłoszenie można kierować do: mediatora rówieśniczego, opiekuna mediatorów rówieśniczych, mediatora szkolnego oraz każdego pracownika szkoły/placówki oświatowej.

Standard 4

Opiekun mediatorów rówieśniczych koordynuje pracę i wspomaga mediatorów rówieśniczych na każdym etapie mediacji (przygotowania i prowadzenia oraz dokumentowania), a także – w razie potrzeby – po jej zakończeniu.

Standard 5

Opiekun mediatorów rówieśniczych kwalifikując sprawy uczniów do mediacji rówieśniczej, bierze pod uwagę rodzaj konfliktu i gotowość uczniów do udziału w mediacji, kompetencje mediatorów rówieśniczych oraz przepisy prawa.

Standard 6

Mediację rówieśniczą prowadzi dwóch mediatorów - uczniów.

Standard 7

Procedura mediacji rówieśniczej obejmuje następujące etapy:

- kwalifikacja sprawy do mediacji i wybór mediatorów (dokonuje opiekun mediatorów rówieśniczych; uczniowie – strony konfliktu mogą także wskazać mediatorów);
- spotkania wstępne z każdą ze stron (przeprowadzają mediatorzy rówieśniczy);

- wspólna sesja mediatorów rówieśniczych i stron (wspólna sesja może obejmować kilka spotkań);
- zakończenie mediacji (zawarcie porozumienia, opracowanie treści ugody i jej podpisanie, sporządzenie sprawozdania z przebiegu mediacji; w przypadku braku porozumienia informację o tym należy zamieścić w sprawozdaniu);
- spotkania o charakterze superwizyjnym opiekuna mediatorów rówieśniczych z mediatorami prowadzącymi mediację – w razie potrzeby na każdym jej etapie;
- wprowadzenie w życie warunków ugody.

Standard 8

W mediacji obowiązują następujące zasady:

- dobrowolność - uczniowie z własnej woli przychodzą na mediację, w każdej chwili mogą od niej odstąpić;
- bezstronność - mediatorzy rówieśniczy nie opowiadają się po żadnej ze stron konfliktu;
- neutralność - mediatorzy rówieśniczy wspierają uczniów w znalezieniu rozwiązania konfliktu, nie narzucają rozwiązań;
- poufność – mediatorzy rówieśniczy są zobowiązani do zachowania w tajemnicy informacji uzyskanych w toku mediacji;
- akceptowalność - uczniowie akceptują zasady mediacji i osoby mediatorów rówieśniczych, w uzasadnionych przypadkach mają prawo zmienić mediatora/mediatorów na każdym etapie mediacji. Mediator rówieśniczy w uzasadnionych przypadkach może także zrezygnować z prowadzenia mediacji.

Standard 9

Opiekun mediatorów rówieśniczych przechowuje dokumentację z przebiegu mediacji rówieśniczej w sposób zapewniający poufność mediacji i ochronę danych osobowych uczniów uczestniczących w mediacji. (...)

Źródło: Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych, Rzecznik Praw Dziecka, Warszawa, listopad 2017 r.

Załącznik 3 Ćwiczenie interaktywne 1

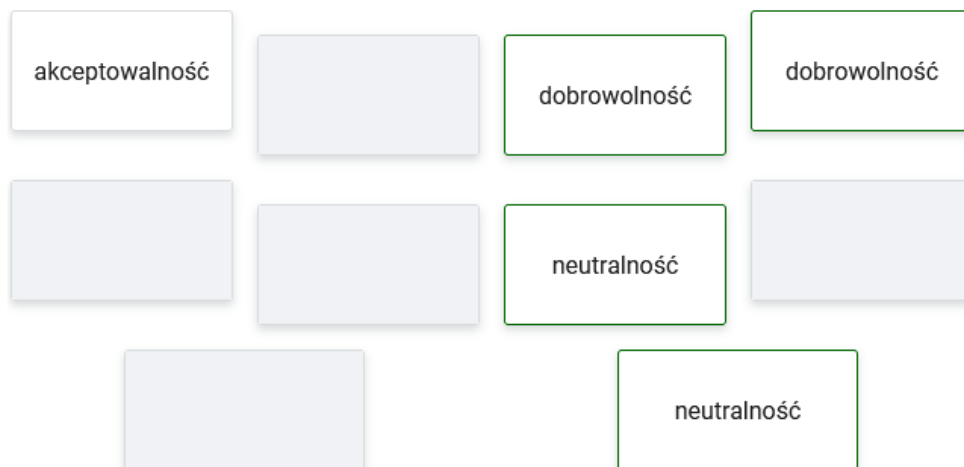
Dopasuj odpowiedzi w pary.

Mediacja rówieśnicza	to dobrowolne i poufne poszukiwanie rozwiązania konfliktu między uczniami, w obecności dwóch bezstronnych i neutralnych mediatorów – uczniów, przygotowanych do prowadzenia mediacji rówieśniczej. Konflikty te dotyczą spraw związanych z relacjami między uczniami.
Mediacja szkolna	to dobrowolne i poufne poszukiwanie rozwiązania sporu pomiędzy stronami konfliktu w obecności bezstronnego i neutralnego mediatora. Konflikty te dotyczą spraw związanych z relacjami międzyludzkimi i/lub działalnością statutową szkoły. Stronami konfliktu mogą być: nauczyciele, dyrektor, pozostali pracownicy szkoły, uczniowie, rodzice.
Mediator rówieśniczy	to uczeń przeszkolony w zakresie mediacji, cieszący się zaufaniem i autorytetem wśród uczniów.
Mediator szkolny	to osoba dorosła, np.: pedagog, psycholog, nauczyciel, inny pracownik szkoły, przeszkolona w zakresie mediacji, ciesząca się autorytetem i zaufaniem w środowisku szkolnym. Wskazane jest, aby był opiekunem mediatorów rówieśniczych i posiadał kompetencje edukatora mediacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych*, Rzecznik Praw Dziecka, Warszawa, listopad 2017 r.

Załącznik 5 Ćwiczenie interaktywne 3

Jakie zasady obowiązują w mediacji rówieśniczej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych*, Rzecznik Praw Dziecka, Warszawa, listopad 2017 r.

DOBROWOLNOŚĆ

„Mediacja jest dobrowolna”. Tak określa ustawodawca w art. 183 kpc jedną z podstawowych zasad postępowania mediacyjnego. Oznacza to, że proces mediacji nie może zostać nikomu narzucony siłą. Strony podejmują próbę alternatywnego rozstrzygnięcia sporu przy udziale mediatora, wyrażając na piśmie swoją zgodę na przystąpienie do mediacji. Odebranie tego dokumentu jest obowiązkiem mediatora. Jakakolwiek presja wywierana przez mediatora w celu nakłonienia stron do udziału w mediacji nie powinna mieć nigdy miejsca.

BEZSTRONNOŚĆ

Z kolei zapis art. 183 kpc mówi: „Mediator powinien zachować bezstronność przy prowadzeniu mediacji”. Należy rozumieć to w ten sposób, że strony w mediacji mają równe prawa, w związku z czym powinny być traktowane jednakowo. Mediator nie może opowiedzieć się po żadnej ze stron, a jego rola ogranicza się do pilnowania procedury. Tym samym niedopuszczalne jest wyróżnienie którejkolwiek ze stron sporu.

NEUTRALNOŚĆ

Zasada neutralności wskazuje na to, że rozwiązanie sporu należy wyłącznie do stron. Mediator jest osobą neutralną, co do przedmiotu sporu oraz znalezionych rozwiązań. Nie narzuca nikomu swojego światopoglądu i wartości, nie podaje rozwiązań, nie sugeruje, nie ocenia, nie doradza.

POUFNOŚĆ

Poruszane podczas posiedzenia mediacyjnego kwestie mają charakter poufny. Mówi o tym art. 183 § 1 kpc „Postępowanie mediacyjne nie jest jawne” oraz dalej „Mediator jest obowiązany zachować w tajemnicy fakty, o których dowiedział się w związku z prowadzeniem mediacji, chyba że strony zwolnią go z tego obowiązku”. Wydarzenia mające miejsce podczas postępowania mediacyjnego nie stanowią przedmiotu ujawnienia. Oznacza to, że, mediator nie rozpowszechnia nigdzie informacji o przebiegu mediacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: R. Cebula, *Mediacja w polskim prawie cywilnym*, Warszawa 2012 oraz R. Morek, *Mediacja w sprawach cywilnych*, Warszawa 2012 także: Standardy prowadzenia mediacji i postępowania mediatora uchwalone 26 czerwca 2006 roku przez Społeczną Radę ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”.

Załącznik 7 Tekst 3

„Jak się porozumieć ze sobą? Proste ćwiczenie wyjaśniające, dlaczego trudno jest się czasem dogadać z innymi”

„Pomyśl o trzech osobach, z którymi jest ci trudno się dogadać – może to być ktoś z rodziny, przyjaciel, kolega, znajomy. Poniżej zapisz ich imiona i cechę, jaka według Ciebie charakteryzuje daną osobę. Przyjrzyj się atrybutom, jakie nadałeś tym osobom, i zastanów się, jakie ich zachowania i słowa kryją się za tymi cechami. Co konkretnie spostrzegasz? Skup się na faktach, doprecyzuj swoją wypowiedź i pamiętaj, żeby wyrazić się jasno i jak najprościej”.

Osoba 1

- spostrzeżenie:
- cecha osoby:
- moja potrzeba:

Osoba 2

- spostrzeżenie:
- cecha osoby:
- moja potrzeba:

Osoba 3

- spostrzeżenie:
- cecha osoby:
- moja potrzeba:

Uczeń 1

- spostrzeżenie:
- cecha ucznia:
- moja potrzeba:

Uczeń 2

- spostrzeżenie:
- cecha ucznia:
- moja potrzeba:

Uczeń 3

- spostrzeżenie:
- cecha ucznia:
- moja potrzeba:

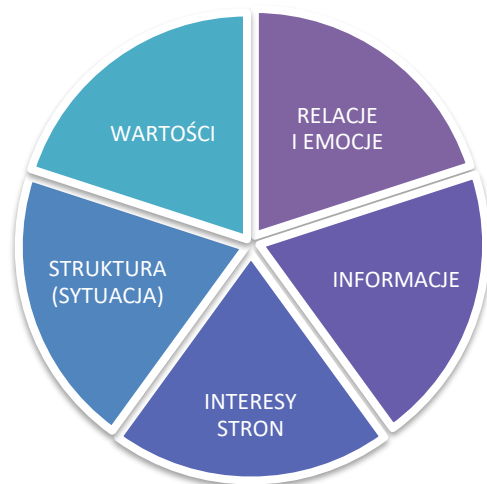
Źródło: „Coaching” 2013, nr 2 (17), s. 84. Materiał zamieszczony w pakiecie „Materiały dla ucznia”.

Załącznik 7 Tekst 3

„Koło konfliktu. Rodzaje oraz przyczyny konfliktu stworzone przez amerykańskiego mediatora”

Rodzaje oraz przyczyny konfliktu wpisane w koło stworzył amerykański mediator Christopher W. Moore. Na jedną sytuację konfliktową może nałożyć się kilka przyczyn. Wyróżnił on pięć potencjalnych źródeł konfliktu oraz pięć typów konfliktów:

- konflikt relacji: emocje, stereotypy, percepcja, zachowania, spostrzeżenia, komunikacja,
- konflikt danych: informacje, interpretacja danych, rozumienie, brak dostępu do informacji, różne procedury zbierania informacji,
- konflikt interesów: interesy psychologiczne (zaufanie, szacunek, uczciwość), rzeczowe (pieniądze, czas, dobra), proceduralne (przebieg procesów),
- konflikt strukturalny: kontrola zasobów, rozkład sił, określenie ról, podział kompetencji, ograniczenia czasowe,
- konflikt wartości: różnica religii, światopogląd, etyka, ideologii, tradycji, wartości związane z tożsamością, zwyczaje, konwenanse.

Podejmij próbę określenia rodzaju oraz przyczyn konfliktu z wykorzystaniem koła konfliktu: kolega nie oddaje pożyczonej mu przez Ciebie książki, umawiacie się na wyjście do kina, jednak trudno wam ustalić na jaki film, macie problem z podziałem zadań we wspólnym projekcie z historii.

Źródło: opracowanie własne. Materiał zamieszczony w pakiecie „Materiały dla ucznia”.

SCENARIUSZ 3 (Z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klas IV-VIII / II ETAP EDUKACYJNY
PROWADZONYCH PRZEZ wychowawcę, pedagoga, osobę mediatora szkolnego, psychologa, doradcę zawodowego, innego nauczyciela

TEMAT: Kto mediacje stosuje, ten konflikty rozwiązuje, i na zgodę ugodę podpisuje. Rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z „Podstawą programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej” określoną dla I etapu edukacyjnego: klasy I–III – edukacja wczesnoszkolna cele kształcenia – wymagania ogólne zostały opisane w czterech obszarach rozwojowych dziecka: fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym.

W tym miejscu zostały wybrane te cele, które uczeń może próbować osiągnąć w trakcie aktywności zaplanowanych w ramach nabywania umiejętności rozwiązywania konfliktów z wykorzystaniem mediacji rówieśniczych oraz mediacji szkolnych. Są to następujące cele:

1. „W zakresie fizycznego obszaru rozwoju uczeń osiąga umiejętność respektowania przepisów gier, zabaw zespołowych i przepisów poruszania się w miejscach publicznych”.
2. „W zakresie emocjonalnego obszaru rozwoju uczeń osiąga:
 - umiejętność rozpoznawania i rozumienia swoich emocji i uczuć oraz nazywania ich;
 - umiejętność rozpoznawania, rozumienia i nazywania emocji oraz uczuć innych osób; potrzebę tworzenia relacji;
 - umiejętność przedstawiania swych emocji i uczuć przy pomocy prostej wypowiedzi ustnej lub pisemnej, różnorodnych artystycznych form wyrazu;
 - świadomość przeżywanych emocji i umiejętność panowania nad nimi oraz wyrażania ich w sposób umożliwiający współdziałanie w grupie oraz adaptację w nowej grupie;

- umiejętność uświadamiania sobie uczuć przeżywanych przez inne osoby z jednoczesną próbą zrozumienia, dlaczego one występują, a także różnicowania form ich wyrażania w zależności od wieku”.
3. „W zakresie społecznego obszaru rozwoju uczeń osiąga:
- umiejętność nazywania poznanych wartości, oceny postępowania innych ludzi, odwoływania się w ocenie do przyjętych zasad i wartości;
 - umiejętność przyjmowania konsekwencji swojego postępowania;
 - umiejętność tworzenia relacji, współdziałania, współpracy oraz samodzielnej organizacji pracy w małych grupach, w tym organizacji pracy przy wykorzystaniu technologii;
 - umiejętność samodzielnego wyrażania swoich oczekiwań i potrzeb społecznych;
 - umiejętność obdarzania szacunkiem koleżanek, kolegów i osoby dorosłe, w tym starsze oraz okazywania go za pomocą prostych form wyrazu oraz stosownego zachowania;
 - umiejętność dbania o bezpieczeństwo własne i innych uczestników grupy, w tym bezpieczeństwo związane z komunikacją za pomocą nowych technologii oraz bezpieczeństwo uczestnictwa w ruchu drogowym”.
4. „W zakresie poznawczego obszaru rozwoju uczeń osiąga:
- potrzebę i umiejętność samodzielnego, refleksyjnego, logicznego, krytycznego i twórczego myślenia;
 - umiejętność poprawnego posługiwania się językiem polskim w mowie i piśmie, pozwalającą na samodzielną aktywność, komunikację i efektywną naukę;
 - umiejętność stawiania pytań, dostrzegania problemów, zbierania informacji potrzebnych do ich rozwiązania, planowania i organizacji działania, a także rozwiązywania problemów;
 - umiejętność samodzielnej eksploracji świata, rozwiązywania problemów i stosowania nabytych umiejętności w nowych sytuacjach życiowych”.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z zapisami „Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej”: „ogólne cele rozwoju ucznia, osiągane na zakończenie edukacji

wczesnoszkolnej, są źródłem celów szczegółowych, opisanych w formie efektów. Uczeń ma je osiągać, realizując zadania, wymagające wielokierunkowej aktywności”.

Wymagania szczegółowe, uwzględnione tutaj na rzecz realizacji tematyki rozwiązywania konfliktów z wykorzystaniem mediacji, zostały zaczerpnięte z poszczególnych dyscyplin naukowych, do których przyporządkowano w cytowanym dokumencie efekty kształcenia dla edukacji wczesnoszkolnej.

Traktując to jako konwencję w scenariuszu nie uwzględniono ww. dyscyplin, gdyż podstawowym jest założenie o zintegrowanym charakterze procesów organizowanych na etapie klas I-III.

Uczeń, uczennica, osoba ucząca się:

- „słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie;
- wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi;
- słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby;
- słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę;
- formułuje pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia;
- wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą czy wydarzeniem kulturalnym;
- układa w formie ustnej opowiadanie oraz składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy;
- dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą empatię i szacunek do rozmówcy;
- czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszytach oraz teksty drukowane;
- wyszukuje w tekstach fragmenty według niego najpiękniejsze, najważniejsze, trudne do zrozumienia lub określone przez nauczyciela;

- korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii czy zasobów internetu i rozwija swoje zainteresowania;
- wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się;
- przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad;
- ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne;
- stosuje pojęcia: porozumienie, umowa;
- wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu i komunikuje się za pomocą nowych technologii;
- stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety;
- ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka;
- ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem i muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych;
- tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory;
- posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym oraz urządzeniami zewnętrznymi przy wykonywaniu zadania;
- korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych;
- współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię;
- wykorzystuje możliwości technologii do komunikowania się w procesie uczenia się;
- posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami;
- dostrzega, że lepiej poznaje siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności;

- odkrywa, że wspólnota osób której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i oczekuje ich respektowania;
- przestrzega zasad obowiązujących we wspólnocie osób, której jest członkiem.

METODY PRACY:

- współpraca online w małych zespołach
- współpraca online w parach
- praca samodzielna online
- praca z wykorzystaniem kart pracy w wersji elektronicznej
- praca na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- ewaluacja online z wykorzystaniem Google Forms
- symulacje online z wykorzystaniem wideokonferencji
- prezentacja z wykorzystaniem aplikacji Mentimeter
- debata za i przeciw w social media

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptop z dostępem do internetu
- kamera, mikrofon, głośniki, słuchawki
- urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero)
- programy: MS Teams / Zoom / Google Classroom, Mentimeter
- konto i profile w social media
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- Formularze Google Forms
- Dokumenty Google Docs

PRZEWIDYWANY CZAS: 90 minut / dwie jednostki lekcyjne

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Nauczyciel, nauczycielka wita uczniów. Następuje wprowadzenie do zajęć: przedstawienie tematu, celów zajęć oraz problematyki. Zostaje sprawdzona obecność.

Część 2. Uczniowie, uczennice, osoby uczące witają się. Kolejno przedstawiają, co sprawiło im największą radość w minionym tygodniu. W ten sposób budują atmosferę sprzyjającą współpracy na zajęciach, dbają o utrzymanie pozytywnych relacji, szczególnie w okresie zdalnej/hybrydowej edukacji, która wyklucza ich z bezpośrednich kontaktów interpersonalnych i zmusza na domową izolację.

Instrukcja: podziel się z nauczycielem i kolegami z klasy swoimi sukcesami, osiągnięciami w zakresie stosowania w codziennej komunikacji sposobów, które pomagają „dogadać się”.

Osoby uczące się wskazują wybrane narzędzia komunikacyjne, które mogą również przydać się podczas prowadzenia mediacji i rozwiązywania problemów, konfliktów. Uczniowie i uczennice dzielą się z wycowawcą/wychowawczynią i kolegami z klasy swoimi obserwacjami nt. zastosowania pytań otwartych, dostrojenia, parafrazy, echa, potwierdzania, aprobaty, ujawniania emocji, odzwierciedlania, skupiania się na najważniejszym w codziennej komunikacji w swoim najbliższym otoczeniu.

Część 3. Osoba ucząca wprowadza uczniów w problematykę symulacji online mediacji rówieśniczych. Podstawowa tematyka w tym zakresie została omówiona już wcześniej podczas indywidualnych konsultacji online z nauczycielem, nauczycielką w ustalonych terminach. Instrukcja: przygotuj się do prowadzenia symulacji online mediacji rówieśniczych.

Możesz w tym celu zapoznać się z pytaniami zawartymi w materiale [„Kwestionariuszu docierania do problemu”](#) w wersji elektronicznej online udostępnionym na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (materiał w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/63899900>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”. Praca indywidualna na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna.

Część 4. Uczniowie, uczennice, osoby uczące się szukają rozwiązań i odpowiedzi w ramach zagadnienia: „Jakie pytanie zastosuję podczas mediacji rówieśniczej?”. W tym celu wpisują swoją odpowiedź w formularzu aplikacji

[Mentimeter](https://www.mentimeter.com/) (serwis: <https://www.mentimeter.com/>) dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Przykłady pochodzą z materiału „Kwestionariusz docierania do problemu”.

Link do formularza Mentimeter generuje osoba prowadząca zajęcia i udostępnia go swoim podopiecznym na chacie zintegrowanym ze zdalną platformą edukacyjną, na której odbywają się zajęcia. Wyniki pojawiają się w czasie rzeczywistym w formie interaktywnej prezentacji udostępnionej na platformie do zdalnej edukacji.

W efekcie tego ćwiczenia uczący się korzystają z udostępnionych im stron i zasobów internetowych, współpracują ze sobą, wymieniają się pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię oraz możliwości technologii do komunikowania się w procesie uczenia się.

Część 5. Nauczyciel/nauczycielka nawiązuje do informacji z poprzednich zajęć. Uczniowie/uczennice/osoby uczące się przypominają wspólnie wypracowany zestaw zasad, zgodnie z którym określili na czym im zależy, co oferują, czego potrzebują i oczekują.

Uczniowie współpracują online z wykorzystaniem karty pracy [„Kontrakt określający zasady współpracy”](#) w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/54073300>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Instrukcja: przypomnij sobie wszystkie zasady ważne dla Ciebie podczas współpracy. Uwzględnij cztery obszary: to, na czym ci zależy, to, co oferujesz, to, czego potrzebujesz oraz to, czego oczekujesz. W efekcie osoby uczące się pogłębiają swoją wiedzę na temat tego, czym są normy i zasady, a także konsekwencje pracy w zespole i społeczna aktywność w odniesieniu do przyjętych norm i zasad. Uwzględniają także zagadnienia związane z wykluczeniem z grupy, równym dostępem oraz prawami grup mniejszościowych.

Zadanie ma na celu wprowadzanie uczniów w świat wartości współpracy, solidarności wskazywanie wzorców postępowania oraz budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi osób uczących się w nowym systemie edukacji włączającej. Ponadto ważne jest tutaj formowanie poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób.

Część 6. Symulacja mediacji rówieśniczych online z wykorzystaniem wideokonferencji. Uczniowie i uczennice prezentują scenki mediacyjne omówione wcześniej w trakcie indywidualnych konsultacji online z wychowawcą/wychowawczynią klasy.

Instrukcja: wejdź w rolę jednej ze skonfliktowanych stron lub mediatora rówieśniczego / mediatorki rówieśniczej / osoby mediującej wśród rówieśników, wspierającego proces rozwiązania konfliktu i wypracowania wspólnego satysfakcjonującego rozwiązania. Możesz korzystać z karty pracy „[Pytania w mediacji](#)” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/79546500>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Celem symulacji mediacji rówieśniczych online jest wsparcie osób uczących się w rozwiązywaniu problemów z wykorzystaniem technik mediacyjnych. Inne ważne efekty uzyskane dzięki realizacji tego zadania to: umiejętność panowania nad emocjami, nazywania ich oraz wyrażania, także w odniesieniu do innych osób, czyli zrozumienie kolegów i koleżanek będących stronami w konflikcie.

Ważna jest również umiejętność zrozumienia postaw i zachowań osób spierających się, będących w konflikcie. Młodzież osiąga tutaj także umiejętność nazywania poznanych wartości, oceny postępowania innych ludzi, odwoływania się w ocenie do przyjętych zasad i wartości a także umiejętność przyjmowania konsekwencji swojego postępowania.

W efekcie osoby uczące się rozwijają swoje kompetencje komunikacyjne, w tym m.in. słuchają z uwagą wypowiedzi innych osób z otoczenia w różnych sytuacjach konfliktowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia, okazują szacunek wypowiadającej się osobie, zadają pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi, słuchają i czekają na swoją kolej, wypowiadają się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z sytuacjami symulowanymi.

Część 7. Ewaluacja symulacji mediacji rówieśniczych. Osoby uczące się otrzymują ustną konstruktywną informację zwrotną od prowadzącego zajęcia nauczyciela oraz ustną ocenę koleżeńską udzielaną sobie wzajemnie w parach na chacie. Przygotowują także krótką autoewaluację stanowiącą odpowiedź na pytanie: Czego dowiedziałem się o sobie dzięki udziałowi w symulacji mediacji rówieśniczych?.

Plik z samooceną wysyłają za pośrednictwem platformy do zdalnej edukacji. Istnieje możliwość ewaluacji w formie graficznej. Osoby uczące się zgodnie z wewnętrzną potrzebą oraz możliwościami ilustrują swoją obecność podczas symulacji rówieśniczych w formie grafiki, rysunku, piktogramu.

Część 8. Dokonując podsumowania cyklu zajęć z zakresu rozwiązywania problemów, konfliktów, trudnych sytuacji z wykorzystaniem technik mediacji osoba wychowawcy zaprasza uczniów i uczennice oraz osoby uczące się do debaty. Osoba ucząca moderuje debatę nt. „Czy w szkole potrzebne są mediacje rówieśnicze?”. Uczniowie w trakcie dyskusji odwołują się do wcześniej odbytych symulacji mediacji.

Celem zadania jest zebranie, uporządkowanie i utrwalenie informacji na temat rozwiązywania problemów i konfliktów z wykorzystaniem mediacji szkolnych lub mediacji rówieśniczych, w tym roli jaką pełni w procesie mediator rówieśniczy / mediatorka rówieśnicza / osoba mediująca. Wszyscy zainteresowani tematem wymieniają się opiniami na forum wirtualnej klasy.

W tym miejscu zostaje stworzona uczniom przestrzeń do słuchania i czekania na swoją kolej, panowania nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę, formułowania pytań dotyczących sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia, wypowiedziania się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z zadaniami, składania ustnego sprawozdania z wykonanej pracy.

Część 9. Debata „za i przeciw”. Instrukcja: weź udział w debacie, w której uczestniczą dwie grupy uczniów. W zależności od grupy, w której jesteś, zaprezentuj argumenty za mediacjami rówieśniczymi w szkole lub przeciw tej metodzie. Osobą moderującą dyskusję jest osoba nauczająca.

Zwolennicy i przeciwnicy polubownego rozwiązywania sporów dyskutują w formie pisemnej, zamieszczając argumenty w formie komentarzy pod postem głównym z tezą określoną przez moderatora/moderatorkę.

Post umieszczony jest na wybranym portalu społecznościowym, w grupie utworzonej przez nauczyciela/nauczycielkę. Uczestnicy od początku deklarują, po której stronie się opowiadają w dyskusji. Na tej podstawie już wcześniej przygotowują argumenty do obrony swojego stanowiska.

Część 10. Podsumowanie debaty przez moderatora. Wnioski ujęte w formie prezentacji z wykorzystaniem aplikacji [Mentimeter](https://www.mentimeter.com/) (serwis: <https://www.mentimeter.com/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Prezentację Mentimeter generuje nauczyciel prowadzący zajęcia i udostępnia ją swoim podopiecznym na zdalnej platformie edukacyjnej, na której odbywają się zajęcia. Wyniki pojawiają się w czasie rzeczywistym w formie interaktywnej prezentacji.

Część 11. Ewaluacja zajęć uwzględniająca pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi. Instrukcja: w formularzu Google udostępnionym Ci przez nauczyciela z klasowego konta Google Forms udziel krótkiej informacji zwrotnej na temat uczenia się podczas zajęć. Pytania otwarte:

- Co było dla mnie na tej lekcji zrozumiałe, a co nie?
- Co pomagało mi się uczyć, a co przeszkadzało?
- Co uda mi się zastosować w przyszłości i życiu?

Możesz również przygotować ustną informację zwrotną i przekazać ją nauczycielowi za pośrednictwem wideochata. Możesz również przygotować pisemną informację zwrotną i przekazać ją nauczycielowi za pośrednictwem wiadomości chat.

Odpowiedz na wszystkie pytania, lub wybierz kilka z nich.

Część 12. Propozycja dwóch zadań domowych do wyboru uwzględniająca pracę z uczniami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi.

Zadanie nr 1. Instrukcja: pobierz ze swojego klasowego konta utworzonego przez wychowawcę na dysku Google Dysk plik pdf zadania domowego. W pliku znajdziesz ćwiczenie: „Test na ocenę agresywności w komunikacji”. Materiał zamieszczony w: [Interklasa, Polski Portal Edukacyjny](http://www.interklasa.pl/portal/dokumenty/doradztwo_testy/test_agr.htm), test w serwisie: http://www.interklasa.pl/portal/dokumenty/doradztwo_testy/test_agr.htm, dostępny online, [dostęp: 11.02.2022].

Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”. Wypełnij kwestionariusz samodzielnie lub poproś o wsparcie bliską ci osobę. Możesz również skorzystać z indywidualnych konsultacji online z nauczycielem w ustalonym wcześniej terminie. Udostępnij plik nauczycielowi i poczekaj na informację zwrotną nt. wykonanego zadania.

Zadanie nr 2. Instrukcja: pobierz ze swojego klasowego konta utworzonego przez wychowawcę na dysku Google Dysk plik pdf zadania domowego. W pliku znajdziesz ćwiczenie: „[Test - Indywidualny styl rozwiązywania konfliktów](https://rf.gov.pl/)”. Materiał zamieszczony w: [Interklasa, Polski Portal Edukacyjny](http://www.interklasa.pl/portal/dokumenty/doradztwo_testy/test_agr.htm), test w serwisie: <https://rf.gov.pl/>, dostępny online, [dostęp: 11.02.2022].

Wypełnij kwestionariusz samodzielnie lub poproś o wsparcie bliską ci osobę. Możesz również skorzystać z indywidualnych konsultacji online z nauczycielem w ustalonym wcześniej terminie. Udostępnij plik nauczycielowi i poczekaj na informację zwrotną nt. wykonanego zadania.

EWALUACJA ZAJĘĆ

- pisemna konstruktywna informacja zwrotna w Formularzach Google Forms
- ustna konstruktywna informacja zwrotna za pośrednictwem wideochata/chata

BIBLIOGRAFIA

1. Borecka-Biernat D., (2010), *Sytuacje konfliktu w środowisku rodzinnym, szkolnym i rówieśniczym*, Warszawa: Wydawnictwo Difin.
2. Cedro A., (2017), *Kłótnia na zgodę: jak się spierać, żeby się zrozumieć*, Kielce: Wydawnictwo Charaktery.
3. Chęłpa S., Witkowski W., (2004), *Psychologia konfliktów*, Wrocław: Wydawnictwo Moderator.
4. Ciechomski M., (2008), *Człowiek człowiekowi człowiekiem... czyli sprawiedliwość naprawcza w szkole*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 4, s. 5-10.
5. Duda A. K., (2019), *Materiały dla uczniów - kandydatów na mediatorów rówieśniczych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
6. Duda A. K., (2019), *Zarys pracy mediatora szkolnego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
7. Garstka T., (2012), *Nauczyciele - skutecznymi mediatorami*, „Meritum”, nr 3, s. 30-34.
8. Gordon T., (2012), *Wychowanie bez porażek w praktyce*, Warszawa: Wydawnictwo Pax.
9. Griffin E., (2003), *Podstawy komunikacji społecznej*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
10. King G., (2003), *Umiejętności terapeutyczne nauczyciela*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
11. Koch J., (2004), *O mediacjach i treningu mediacyjnym*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, nr 435.
12. Kordziński J., (2007), *Mediacja zamiast izolacji*, „Dyrektor Szkoły”, nr 12, s. 13-15.
13. Lewicka-Zelent A., Trojanowska E., (2014), *Szkolny warsztat mediacyjny a przemoc*, „Niebieska Linia”, nr 1/90, s. 27-29.
14. Musiała K., (2010), *Mediacja w komunikacji szkolnej*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 9, s. 6.
15. Polak K., (2008), *Mediacja jako szansa rozwiązania konfliktów szkolnych*, „Wychowanie na Co Dzień”, nr 4-5 (175-176), s. 30-35.
16. Prościak B., (2013), *Szkoła bez agresji. Od mediacyjnego kształcenia do bezkonfliktowego wychowania*, Warszawa: Wydawnictwo Difin.

17. Prusakowski S., (2007), *Pożytki płynące z... konfliktów*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 121-130.
18. Prusakowski S., Bałutowski D., (2007), *Mediacje – szansa dla szkoły*, „Psychologia w Szkole”, nr 3, s. 105–114.
19. Schmidt F., Treidman A., Marvel J., (2010), *Uczeń jako mediator*, Gdynia: Centrum Kształcenia Liderów i Wychowawców im. Pedro Arrupe.
20. Skrzypek M., (2013), *Konflikt jako dobro wspólne*, „Rzeczpospolita”, z dn. 22 X 2013.
21. Taraszkiewicz M., Rose C., (2006), *Atlas efektywnego uczenia (się)*, Warszawa: Wydawnictwo Transfer Learning.
22. Teliszewska A., (2013), *Konflikt asertywnie zażegnany*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 51-56.
23. Telka L., Walczak A., (2009), *Dialog i mediacja w wychowaniu*, „Pedagogika Społeczna”, nr 3-4, s. 7-24.
24. Urbańska M., (2018), *Mediacje rówieśnicze: edukacja w kierunku pokojowego rozwiązywania konfliktów uczniowskich*, „Edukacja - Technika – Informatyka”, nr 1(23), s. 286-290.
25. Winnikow D., (2013), *Jak się kłócić?*, „Coaching”, nr 3, s. 79-83.

NETOGRAFIA

1. [Aplikacje do quizów i ankiet na żywo - którą wybrać do szkoły i na warsztaty?](https://otwartzasoby.pl/aplikacje-do-quizow-i-ankiet-na-zywo-ktora-wybrac-do-szkoly-i-na-warsztaty/), artykuł w serwisie: <https://otwartzasoby.pl/aplikacje-do-quizow-i-ankiet-na-zywo-ktora-wybrac-do-szkoly-i-na-warsztaty/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
2. [Badanie „Edukacja zdalna w czasie pandemii](https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/)”, artykuł w serwisie: <https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
3. [Edukacja zdalna](https://blog.ceo.org.pl/edukacja-zdalna/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
4. [Jak angażować uczniów do nauki?](https://blog.ceo.org.pl/jak-angazowac-uczniow-do-nauki/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/jak-angazowac-uczniow-do-nauki/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
5. [Jak się kłócić? Sześć pytań, które skłaniają do refleksji, gdy jesteś w emocjach](https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic), artykuł w serwisie: <https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
6. [Konflikty między dziećmi w szkole a rola nauczyciela](https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela), artykuł w serwisie: <https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
7. [Konflikty w szkole, część 2: Konflikt nauczyciel-uczeń, konflikt uczeń-uczeń](https://www.edurada.pl/artykuly/konflikty-w-szkole-cz-c-2-konflikt-nauczyciel-ucze-konflikt-ucze-ucze/), artykuł w serwisie: <https://www.edurada.pl/artykuly/konflikty-w-szkole-cz-c-2-konflikt-nauczyciel-ucze-konflikt-ucze-ucze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
8. [Metoda WebQuest](https://www.enauczanie.com/metody/wq), artykuł w serwisie: <https://www.enauczanie.com/metody/wq>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
9. [Metody rozwiązywania sytuacji konfliktowych w szkole](https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl), artykuł w serwisie: <https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
10. [Mediacje rówieśnicze jako forma rozwiązywania konfliktów w szkole i](#)
11. [przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym uczniów](http://www.ore.edu.pl), artykuł w serwisie: www.ore.edu.pl, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
12. [Mediacje rówieśnicze](https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesznicze/), artykuł w serwisie: <https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesznicze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

13. [Mediacje lekiem na konflikty uczniowskie - ale szkoły się ich boją, albo nie znają](https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html), artykuł w serwisie: <https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
14. [Różne oblicza konfliktu w szkole](https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole), artykuł w serwisie: <https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole> , dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
15. [Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych](http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_i_w_szkolach_0.pdf), artykuł w serwisie: http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_i_w_szkolach_0.pdf , dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
16. [W nauczaniu zdalnym jest ważne przede wszystkim jak, a nie gdzie](https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przed-wszystkim-jak-a-nie-gdzie/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przed-wszystkim-jak-a-nie-gdzie/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
17. [Zdalne lekcje](https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje), artykuł w serwisie: <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
18. [4 pomysły na angażującą godzinę wychowawczą online](https://cdw.edu.pl/4-pomysly-na-angazujaca-godzine-wychowawcza-online-do-pobrania/), artykuł w serwisie: <https://cdw.edu.pl/4-pomysly-na-angazujaca-godzine-wychowawcza-online-do-pobrania/> dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
19. [7 powodów, dla których warto stosować quizy w klasie?](https://szkolamedialna.pl/7-powodow-dla-ktorych-warto-stosowac-quizy-w-klasie/), artykuł w serwisie: <https://szkolamedialna.pl/7-powodow-dla-ktorych-warto-stosowac-quizy-w-klasie/> dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 Tekst 1

„Kwestionariusz docierania do problemu”

SPRAWA/PROBLEM

POTRZEBY

- Czego w tej sytuacji potrzebuje druga osoba, co jest dla niej ważne?
- Co chciałbyś zmienić?
- Jak chciałbyś to zmienić?
- Dlaczego to jest dla ciebie ważne?
- Czego potrzebujesz, by czuć się zadowolonym?

OBAWY

- Czego w tej sytuacji dana osoba się boi?
- Co jest dla ciebie najtrudniejsze w tej sytuacji?
- Czego się najbardziej obawiasz?
- Co cię najbardziej niepokoi w tej kwestii?
- Czego byś nie chciał, żeby się wydarzyło?

TRUDNOŚCI EMOCJONALNE

- Jakie uczucia mogą mieć wpływ na drugą osobę?
- Jakie uczucia rodzi w tobie ta sytuacja?
- Jak się czujesz?
- Które z tych uczuć jest najsilniejsze?

ZAŁOŻENIA

- Jakie są przekonania drugiej osoby dotyczące moich motywów, zamiarów i intencji w odniesieniu do tej sprawy?
- Jak myślisz, dlaczego tak się zachowuję?
- Jak, według ciebie, potoczy się dalej ta sprawa?
- Jak postrzegasz mój udział w tym problemie?
- Jak myślisz, co mną kieruje?
- Jakie jest moje nastawienie wobec ciebie?

MOŻLIWOŚCI WYBORU

- Jakie rozwiązania tej kwestii widzi druga strona?
- Jakie rozwiązania proponujesz?
- Które z nich będzie najlepsze dla obu stron i dlaczego?
- Które z nich wydaje się niemożliwe do zrealizowania z mojego powodu?
- Które jest najbardziej ryzykowne?

STAN UMYŚLU

- Co druga osoba myśli w sytuacji konfrontacji z problemem?
- Jakie myśli przychodzą ci do głowy w sytuacji, gdy ten problem się pojawia?
- Co aktualnie myślisz, kiedy rozmawiamy?
- Czym to się różni od sytuacji problemowych, w których nie podejmujemy dialogu?
- Jak w tej sytuacji postrzegasz moją osobę?

Źródło: McKay, Paleg, (2008) za: Kozak A., (2016) *Proces grupowy*, Gliwice: Wydawnictwo: one press, s. 123-124. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”.

KARTA PRACY

Kontrakt określający zasady współpracy

Wypisz wszystkie zasady ważne dla Ciebie podczas współpracy

Oczekuję...

Zależy mi na...

Potrzebuję...

Oferuję...

Karta pracy: Kontrakt określający zasady współpracy. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

KARTA PRACY

Pytania w mediacji

Przyporządkuj pytania do poszczególnych etapów mediacji

Etapy mediacji	Pytania
ROZPOCZĘCIE LUB OTWARCIE MEDIACJI	„Z CZYM DO NAS PRZYCHODZISZ?’’
ROZMOWA (DIALOG) STRON	„CO JEST DLA CIEBIE WAŻNE?’’
OKREŚLENIE KWESTII DO ROZWIĄZANIA	„CO MUSIAŁOBY SIĘ STAĆ, ABY ZAAKCEPTOWAĆ TO ROZWIĄZANIE?’’
GENEROWANIE PROPOZYCJI ROZWIĄZANIA SPORU	„JAKIE WIDZISZ INNE SPOSOBY NA ROZWIĄZANIE TEGO PROBLEMU?’’
OCENA MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZANIA SPORU	„NA CZYM POLEGA PROBLEM?’’
ZAWARCIE UGODY	„CO ZROBISZ, JEŚLI NIE DOJDZIE DO POROZUMIENIA?’’
	„CO SIĘ STANIE PO PODPISANIU UGODY?’’
	„CO JESZCZE CHCESZ POWIEDZIEĆ?’’
	„CZY WSZYSTKO, CO ZOSTAŁO POWIEDZIANE JEST ZROZUMIAŁE?’’
	„W JAKI SPOSÓB SIĘ DO CIEBIE ZWRACAĆ?’’
	„JAKIE ROZWIĄZANIA PROONUJESZ?’’
	„CO O TYM SĄDZISZ?’’

Karta pracy: Pytania w mediacji. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.